

Bruselis, 2018 03 12
COM(2018) 96 final

2018/0044 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

dėl teisės, taikytinos nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims

{SWD(2018) 52 final} - {SWD(2018) 53 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

- **Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai**

Komisijos prioritetas – toliau stiprinti Europos ekonomiką ir skatinti investicijas, kad būtų kuriamos darbo vietos ir būtų išsaugotas augimas. Norint pasiekti šį tikslą, reikia sukurti stipresnes, stabilesnes ir labiau integruotas kapitalo rinkas. Veiksminga ir saugi poprekybinė infrastruktūra yra pagrindinis tokių gerai veikiančių kapitalo rinkų veiksnys. Remiantis 2015 m. kapitalo rinkų sąjungos (KRS) kūrimo veiksmų planu, per 2017 m. gegužės mėn. Komisijos laikotarpio vidurio peržiūrą nustatyti likusieji veiksmai, kurių bus imtasi siekiant iki 2019 m. sukurti pagrindines KRS struktūros dalis, pašalinti kliūtis tarpvalstybinėms investicijoms ir sumažinti finansavimo sąnaudas. KRS sukūrimas yra svarbus prioritetas.

Siekdama sumažinti su tarpvalstybiniais sandoriais ir reikalavimais susijusį teisinį netikrumą, KRS kūrimo veiksmų plane ir per laikotarpio vidurio peržiūrą Komisija paskelbė tikslinius veiksnius dėl normų, kuriomis būtų reglamentuojama vertybinių popierių nuosavybė ir reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims. Šiuo pasiūlymu ir kartu teikiamu Komunikatu dėl vertybinių popierių sandorių pasekmių nuosavybės aspektams¹ įgyvendinamas minėtas Komisijos įsipareigojimas. Komunikate aiškiau išdėstyta Komisijos pozicija dėl svarbių dabartinio Sąjungos *acquis* aspektų, susijusių su teise, taikytina nustatant vertybinių popierių sandorių pasekmes nuosavybės aspektams; Komunikatas pridėtas prie šio pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl reikalavimų perleidimo pasekmių tretiesiems asmenims. Šiame pasiūlyme dėl teisėkūros procedūra priimamo akto nenagrinėjami klausimai, reglamentuojami Finansinio įkaito direktyva², Atsiskaitymų baigtinumo direktyva³, Likvidavimo direktyva⁴ ir Registrų reglamentu^{5,6}.

Bendras šio pasiūlymo tikslas – atsižvelgiant į KRS kūrimo veiksmų plano tikslus, skatinti ES tarpvalstybines investicijas ir taip sukurti palankesnes galimybes įmonėms, įskaitant MVĮ, ir vartotojams gauti finansavimą. Konkretus šio pasiūlymo tikslas – priėmus vienodas Sąjungos lygmens kolizines normas ir taip suteikus teisinio tikrumo, padėti paskatinti tarpvalstybinius reikalavimų sandorius.

Iš tikrųjų, norint paskatinti tarpvalstybinius reikalavimų ir vertybinių popierių sandorius, aiškumas ir nuspėjamumas dėl to, kurios šalies teisė taikoma nustatant, kam po tarpvalstybinio sandorio priklausys reikalavimas arba vertybinis popierius, yra ypač svarbūs.

¹ COM(2018) 89.

² 2002 m. birželio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/47/EB dėl susitarimų dėl finansinio įkaito, OL L 168, 2002 6 27, p. 43–50.

³ 1998 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/26/EB dėl atsiskaitymų baigtinumo mokėjimų ir vertybinių popierių atsiskaitymų sistemose, OL L 166, 1998 6 11, p. 45–50.

⁴ 2001 m. balandžio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/24/EB dėl kredito įstaigų reorganizavimo ir likvidavimo, OL L 125, 2001 5 5, p. 15–23.

⁵ Žr. Finansinio įkaito direktyvos 9 straipsnio 1 ir 2 dalis, Atsiskaitymų baigtinumo direktyvos 9 straipsnio 2 dalį ir Likvidavimo direktyvos 24 straipsnį. Finansinio įkaito ir Atsiskaitymų baigtinumo direktyvose minimi nematerialios formos vertybiniai popieriai, o Likvidavimo direktyvoje – priemonės, kurias, prieš įgyjant ar perleidžiant būtina užregistruoti registre, sąskaitoje arba centralizuotoje indėlių sistemoje (Likvidavimo direktyva).

⁶ 2013 m. gegužės 2 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 389/2013, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos sprendimus Nr. 280/2004/EB ir Nr. 406/2009/EB įsteigiamas Sąjungos registras ir panaikinami Komisijos reglamentai (ES) Nr. 920/2010 ir Nr. 1193/2011, OL L 122, 2013 5 3, p. 1–59.

Teisinis netikrumas dėl to, pagal kurią nacionalinę teisę, sudarius tarpvalstybinį sandorį, nustatomas turto savininkas, reiškia, kad, priklausomai nuo to, kurios valstybės narės teismai arba institucijos sprendžia ginčą dėl reikalavimo arba vertybinio popieriaus nuosavybės teisės, juridinė nuosavybės teisė, kurią tikėtasi įgyti pagal tarpvalstybinį sandorį, gali būti suteikta arba nesuteikta. Nemokumo atveju, kai nuosavybės ir teisių užtikrinimo klausimai, susiję su tarpvalstybiniais sandoriais, nagrinėjami teismuose, dėl teisinės rizikos, kurią kelia teisinis netikrumas, gali būti patiriama nenumatytų nuostolių.

Remiantis šiame pasiūlyme išdėstytomis vienodomis normomis, bus nurodyta, pagal kokią nacionalinę teisę reikėtų nustatyti reikalavimo nuosavybę, tą reikalavimą perleidus pagal tarpvalstybinį sandorį, ir taip bus pašalinta teisinė rizika ir galimi sisteminiai padariniai. Užtikrinimo teisinį tikrumą, bus skatinamos tarpvalstybinės investicijos, sukurtos galimybės gauti pigesnius kreditus ir didinti rinkos integraciją.

Reikalavimų perleidimas yra mechanizmas, kuriuo įmonės naudojasi siekdamos padidinti likvidumą ir pasinaudoti galimybėmis gauti kreditą, pavyzdžiui, sudarydamos faktoringo ir užtikrinimo įkaitais sandorius, o bankai ir įmonės – siekdami kuo optimaliau panaudoti savo kapitalą, pavyzdžiui, sudarydami pakeitimo vertybiniais popieriais sandorius.

Faktoringas daugeliui įmonių yra itin svarbus likvidumo šaltinis. Pagal faktoringo sandorį viena įmonė (perleidėja, dažniausiai MVĮ) perleidžia (parduoda) savo gautinas sumas faktoriui (perėmėjui, dažnai tai būna bankas) už mažesnę kainą, tad perleidėjui tai yra priemonė greitai gauti pinigų. Faktorių surinks pagal sąskaitas faktūras mokėtinas sumas ir prisiims blogų skolų riziką. Faktoringu dažniausiai naudojasi MVĮ: mažosios sudaro 76 proc., vidutinės – 11 proc., didelės – 13 proc. Todėl MVĮ faktoringas sektoriuje laikomas ekonominio augimo pagrindu, nes MVĮ gali būti sudėtingiau pasinaudoti tradiciniais skolinimo šaltiniais⁷. Europos regionas yra didžiausia faktoringo rinka visame pasaulyje, ji užima 66 proc. visos pasaulio rinkos dalį⁸.

Faktoringo pavyzdys

MVĮ C skubiai reikalingi pinigai, kad ji galėtų sumokėti savo tiekėjams. Klientams išrašytų sąskaitų faktūrų apmokėjimo terminas sukaks tik po trijų mėnesių. MVĮ C (perleidėja) nusprendžia už sumažintą kainą perleisti (parduoti) savo sąskaitas faktūras faktoriui (perėmėjui), bankui B, mainais už banko B iš karto sumokamus pinigus. Į sumažintą kainą, už kurią MVĮ C parduoda savo sąskaitas faktūras bankui B, įskaičiuoti banko B mokesčiai ir komisinis atlyginimas.

Užtikrinimo įkaitais atveju tokie reikalavimai kaip į banko sąskaitą įskaityti pinigai (šiuo atveju klientas yra kreditorius, o bankas – skolininkas) arba kredito reikalavimai (t. y. banko paskolos) gali būti naudojami kaip finansinis įkaitas paskolos sutarčiai užtikrinti (pavyzdžiui, klientas gali panaudoti į banko sąskaitą įneštus pinigus kaip įkaitą kreditui gauti, o bankas gali naudoti kredito paskolą kaip įkaitą kreditui gauti). Kredito reikalavimų užtikrinimas įkaitais

⁷ „Faktoringas ir komerciniai finansai. Baltoji knyga“ (angl. *Factoring and Commercial Finance: A Whitepaper*), p. 20, ES faktoringo ir komercinių finansų sektoriaus federacija (angl. EUF).

⁸ 2015 m. faktoringo vertė Europos regione siekė 1 566 mlrd. EUR. Pagrindinės ES rinkos yra Jungtinė Karalystė, Prancūzija, Vokietija, Italija ir Ispanija. Pasaulinės faktoringo rinkos vertė 2015 m. buvo 2 373 mlrd. EUR. Šaltinis. „Factors Chain International“, FCI.

finansų sektoriui yra labai svarbus. Apie 22 proc. Eurosistemos⁹ refinansavimo operacijų užtikrinamos kaip įkaitą panaudojant kredito reikalavimus¹⁰.

Užtikrinimo įkaitu pavyzdys

MVĮ C (perleidėja) nori gauti paskolą iš banko A (perėmėjo), kad galėtų pastatyti didesnę sandėlį, ir kaip įkaitą (arba užtikrinimo priemonę) naudoja reikalavimus savo klientams. Jeigu MVĮ C bankrutuoja arba negali gražinti kredito, bankas A (įkaito gavėjas) galės susigrąžinti jam priklausančią skolą panaudodamas MVĮ C reikalavimus tos įmonės klientams.

Pakeitimas vertybiniais popieriais suteikia galimybę perleidėjui, kuris vadinamas iniciatoriumi, (pavyzdžiui, įmonei arba bankui) refinansuoti tam tikrą grupę savo reikalavimų (pavyzdžiui, motorinių transporto priemonių nuomos mokesčius, gautinas sumas pagal kredito korteles, hipotekos paskolų mokėjimus) perleidžiant juos „specialiosios paskirties įmonei“ (SPI). Tada specialiosios paskirties įmonė (perėmėja) kapitalo rinkose išleidžia įplaukas iš šių reikalavimų atspindinčius skolos vertybinius popierius (pavyzdžiui, obligacijas). Atlikus mokėjimus pagal pagrindinius reikalavimus, specialiosios paskirties įmonė, panaudodama gautas įplaukas, atlieka mokėjimus investuotojams pagal vertybinius popierius. Pakeitimu vertybiniais popieriais galima sumažinti finansavimo sąnaudas, nes specialiosios paskirties įmonės struktūra sudaryta taip, kad nemokumo atveju ji būtų apsaugota. Naudodamasi pakeitimu vertybiniais popieriais įmonės gali gauti kreditų mažesnėmis sąnaudomis už banko paskolas. Naudodamiesi pakeitimu vertybiniais popieriais bankai gali veiksmingiau panaudoti dalį turto, išlaisvinti savo balansus, kad galėtų toliau skolinti ekonomikai¹¹. Vadovaudamasi Kapitalo rinkų sąjungos kūrimo veiksmų planu Sąjunga priėmė teisės aktus, kuriais skatinama kurti saugią ir likvidžią pakeitimo vertybiniais popieriais rinką. Šiomis normomis taip pat siekiama kurti saugią pakeitimo vertybiniais popieriais ES rinką, paprastus, skaidrius ir standartizuotus pakeitimo vertybiniais popieriais produktus atskiriant nuo mažiau aiškių ir brangesnių produktų. Visų rūšių pakeitimo vertybiniais popieriais sandoriuose itin svarbu tai, kam priklauso perleidžiamas reikalavimas.

⁹ Eurosistemą sudaro Europos Centrinis Bankas ir eurą įsivedusių valstybių narių nacionaliniai centriniai bankai.

¹⁰ Apie 22 proc. Eurosistemos refinansavimo operacijų užtikrinamos kaip įkaitą panaudojant kredito reikalavimus: 2017 m. II ketv. jų vertė sudarė 380 mlrd. EUR, iš kurių apie 100 mlrd. EUR sudarė tarpvalstybiniu lygmeniu panaudoti kredito reikalavimai. 2017 m. birželio mėn. pabaigoje Eurosistemoje iš viso buvo panaudota apie 450 mlrd. EUR tarpvalstybinių įkaitų.

¹¹ Remiantis 2016 m. IV ketv. Europos finansų rinkos asociacijos (angl. AFME) pakeitimo vertybiniais popieriais duomenų ataskaita, 2016 m. pakeitimo vertybiniais popieriais sandorių rinkos vertė ES sudarė 237,6 mlrd. EUR, o 2016 m. neišpirktų vertybinių popierių suma sudarė 1,27 trln. EUR.

Pakeitimo vertybiniais popieriais pavyzdys

Didelis mažmeninės prekybos tinklas C (perleidėjas) perleidžia gautinas sumas, kurios susidaro klientams naudojantis tinklo kredito kortele, specialiosios paskirties įmonei A (perėmėjai)¹². Tada įmonė A kapitalo rinkose išleidžia investuotojams skirtus skolos vertybinius popierius. Šie skolos vertybiniai popieriai užtikrinti pajamų srautu, kuris susidaro iš įmonei A perleistų gautinų sumų pagal kredito kortelę. Sumokėjus gautinas sumas, įmonė A panaudos gautas įplaukas mokėjimams atlikti pagal skolos vertybinius popierius.

Kodėl teisinis tikrumas yra svarbus?

Perėmėjui (pavyzdžiui, faktoriui, įkaito gavėjui arba iniciatoriui) svarbu užtikrinti, kad būtų įgyta juridinė nuosavybės teisė į perleidžiamą reikalavimą, nes tretieji asmenys gali tvirtinti turintys juridinę nuosavybės teisę į tą patį reikalavimą. Dėl to kiltų pirmenybės konfliktas, t. y. susiklostytų tokios aplinkybės, kai reikėtų nustatyti, kuri iš dviejų teisių, perėmėjo teisė ar konkuruojančios suinteresuotosios šalies teisė, turėtų būti laikoma viršesne. Iš esmės pirmenybės konfliktas tarp reikalavimo (-ų) perėmėjo ir trečiosios šalies gali kilti dviem atvejais:

- jeigu perleidėjas reikalavimą perleido dukart (netyčia arba tyčia) skirtingiems perėmėjams, antrasis perėmėjas galėtų tvirtinti turįs juridinę nuosavybės teisę į tą patį reikalavimą. Abiejų to paties reikalavimo perėmėjų pirmenybės konfliktas būtų sprendžiamas, vadovaujantis teisės normomis, taikytinomis nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims;
- jeigu perleidėjas taps nemokus, perleidėjo kreditoriai norės žinoti, ar perleidžiamas reikalavimas vis dar yra nemokios įmonės turto dalis, t. y., ar perleidimas faktiškai atliktas, taigi, ar perėmėjas įgijo juridinę nuosavybės teisę į reikalavimą. Perėmėjo ir perleidėjo kreditorių pirmenybės konfliktas bus sprendžiamas vadovaujantis teisės normomis, taikytinomis nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims.

Akivaizdu, kad vien vidaus perleidimų atvejais iškilus pirmenybės konfliktui, reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims (arba nuosavybės aspektams), t. y., kokius reikalavimus perėmėjas turi įvykdyti, siekdamas užtikrinti, kad įgytų juridinę nuosavybės teisę į perleidžiamus reikalavimus, bus nustatytos vadovaujantis nacionaline materialine teise. Tačiau susiklosčius tarpvalstybiniam scenarijui gali būti taikomos kelių valstybių teisės normos, tad perėmėjams reikia aiškiai žinoti, kurios nacionalinės teisės normų laikytis, siekiant įgyti juridinę nuosavybės teisę į perleidžiamus reikalavimus.

Teisinė rizika

Taikytina teisė, t. y. tai, kuri nacionalinė teisė taikoma tam tikru tarpvalstybinių aspektų turinčiu atveju, nustatoma pagal kolizines normas. Jeigu vienodų Sąjungos kolizinių normų nėra, taikytina teisė nustatoma pagal nacionalines kolizines normas.

¹² Šis pavyzdys yra adaptuotas pagal „UNCITRAL užtikrintų sandorių teisiniame vadove“ (angl. *UNCITRAL Legislative Guide on Secured Transactions*), p. 16-17, panaudotą pavyzdį.

Kolizinės normos, taikomos nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, šiuo metu nustatytos valstybių narių lygmeniu. Valstybių narių kolizinės normos yra nenuoseklios, nes grindžiamos skirtingais siejamaisiais taikytinos teisės nustatymo veiksniais: pavyzdžiui, Ispanijoje ir Lenkijoje kolizinės normos grindžiamos perleidžiamo reikalavimo teise, Belgijoje ir Prancūzijoje – perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teise, o Nyderlanduose – perleidimo sutarties teise. Nacionalinės kolizinės normos taip pat yra neaiškios, ypač tais atvejais, kai nėra įtvirtintos įstatymų nuostatomis.

Valstybių narių kolizinių normų nenuoseklumas reiškia, jog kaip teisę, pagal kurią reglamentuojamos reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims, valstybės narės gali nurodyti įvairių valstybių teisę. Dėl tokio nepakankamo teisinio tikrumo, kai neaišku, kuri nacionalinė teisė taikoma nustatant pasekmes tretiesiems asmenims, tarpvalstybinio perleidimo atvejais kyla teisinė rizika, o atliekant vidaus perleidimą tokios rizikos nekyla. Perėmėjas gali reaguoti į šią teisinę riziką trejopai:

i) jeigu perėmėjas nežino apie teisinę riziką arba nusprendžia jos nepaisyti, galiausiai, kilus pirmenybės konfliktui, jis gali patirti nenumatytų finansinių nuostolių ir prarasti nuosavybės teisę į perleidžiamus reikalavimus. Teisinė rizika dėl teisinio netikrumo, susijusio su tuo, kam pagal tarpvalstybinį perleidimo sandorį priklauso reikalavimas, iš kilo per 2018 m. finansų krizę, pavyzdžiui, žlugus „Lehman Brothers International (Europe)“, o tyrimas dėl juridinės turto nuosavybės vyksta iki šiol¹³. Taigi netikrumas dėl reikalavimų nuosavybės gali turėti žlugdantį poveikį, dėl jo finansų krizės gali pagilėti, o jų poveikis užsitęsti;

ii) jeigu perėmėjas nusprendžia sušvelninti teisinę riziką kreipdamasis specialios teisinės konsultacijos, kad išsiaiškintų, kuri nacionalinė teisė gali būti taikoma nustatant tarpvalstybinio perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, ir laikosi visų tos teisės reikalavimų, kad užtikrintų juridinę nuosavybės teisę į perleidžiamus reikalavimus, jo sandorio sąnaudos bus maždaug 25–60 proc. didesnės¹⁴, o atliekant vidaus perleidimus to nereikia;

iii) jeigu perėmėją teisinė rizika stabdo ir jis nusprendžia jos vengti, perėmėjas gali netekti verslo galimybių ir jo integracija rinkoje gali sumažėti. Kadangi šiuo metu nėra bendrų kolizinių normų, taikomų nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, reikalavimai dažniausiai perleidžiami nacionaliniu, o ne tarpvalstybiniu lygmeniu: pavyzdžiui, 2016 m. dominavo vidaus faktoringas, jis sudarė apie 78 proc. visos apyvartos¹⁵.

Jeigu perėmėjas nusprendžia perleisti reikalavimus, dėl valstybių narių kolizinių normų nenuoseklumo pirmenybės konflikto sprendimo rezultatai, t. y. tai, kam po tarpvalstybinio perleidimo priklausys reikalavimas, skirsis ir priklausys nuo to, kokią nacionalinę teisę taikys ginčą sprendžiantis valstybės narės teismas arba institucija. Priklausomai nuo taikomos nacionalinės teisės, juridinė nuosavybės teisė, kurią tikėtasi įgyti, tarpvalstybiniu perleidimu suinteresuotosioms šalims gali būti suteikta arba nesuteikta.

¹³ 2016 m. balandžio 12 d. bendrų „Lehman Brothers International Europe“ (LBIE) administratorių Penkioliktoji pažangos ataskaita. Žr. <http://www.pwc.co.uk/services/business-recovery/administrations/lehman/lehman-brothers-international-europe-in-administration-joint-administrators-15th-progress-report-12-april-2016.html>.

¹⁴ Žr. atsakymą į ES faktoringo ir komercinių finansų sektoriaus federacijos (EUF) viešosios konsultacijos klausimą Nr. 23; Prancūzijos bankų federacija (Prancūzija); „Asset Based Finance Association Limited“ (ABFA) (Jungtinė Karalystė).

¹⁵ ES faktoringo ir komercinių finansų sektoriaus federacijos metraštis „EUF Yearbook“, 2016–2017 m., p. 13.

Vienodų normų pridėtinė vertė

Šiuo metu vienodomis Sąjungos kolizinėmis normomis nustatyta, kokia teisė taikytina *sutartinėms prievolėms* pagal reikalavimų ir vertybinių popierių sandorius. Pirmiausia pažymėtina, kad Reglamente „Roma I“¹⁶ nustatyta, kokia teisė taikytina sutartiniams santykiams tarp reikalavimų perleidimo šalių (perleidėjo ir perėmėjo, perėmėjo ir skolininko) ir tarp kreditoriaus ir (arba) perleidėjo ir skolininko. Reglamente „Roma I“ taip pat nustatyta, kokia teisė taikytina pardavėjo ir pirkėjo sutartiniams santykiams pagal vertybinių popierių sandorius.

Vienodomis Sąjungos kolizinėmis normomis taip pat nustatyta, pagal kokią teisę reglamentuojamos *pasekmės nuosavybės aspektams* sudarius sandorius dėl nematerialios formos vertybinių popierių ir priemonių, kurias prieš įgyjant ar perleidžiant būtina užregistruoti registre, sąskaitoje arba centralizuotoje indėlių sistemoje, kaip nustatyta trijose direktyvose (Finansinio įkaito, Atsiskaitymų baigtinumo ir Likvidavimo). Tačiau Sąjungoje nėra priimtų vienodų kolizinių normų dėl to, pagal kokią teisę reglamentuojamos reikalavimų perleidimo pasekmės nuosavybės aspektams. Šiuo siūlomumu reglamentu siekiama tą spragą pašalinti.

Siūlomame reglamente išdėstytose bendrose kolizinėse normose numatyta, kad dažniausiai reikalavimų perleidimo pasekmės bus reglamentuojamos pagal perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisę. Tačiau siūlomame reglamente, siekiant išplėsti pakeitimo vertybiniais popieriais rinką, taip pat numatytos išimtys, pagal kurias tam tikriems perleidimams, kuriems bendra taisyklė netinka, bus taikoma perleidžiamo reikalavimo teisė ir bus numatyta galimybė pasirinkti pakeitimui vertybiniais popieriais taikytiną teisę.

Priėmus vienodas Sąjungos lygmens kolizines normas, taikomas nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, finansinėms rinkoms bus sukurta nemažai pridėtinės vertės.

Pirma, vienodomis normomis sukurtas teisinis tikrumas leis perėmėjams laikytis tik vienos nacionalinės teisės reikalavimų, kad užtikrintų juridinę nuosavybės teisę į perleidžiamus reikalavimus. Dėl teisinio tikrumo išnyks teisinė rizika, šiuo metu patiriama vykdant tarpvalstybinį reikalavimų perleidimą, dėl kurios gali būti patirta nenumatytų nuostolių, kuri gali turėti žlugdomą poveikį ir dėl kurios gali padidėti sandorio sąnaudos, prarastos verslo galimybės ir sumažėti integracija į rinką. Nustatytose vienodose kolizinėse normose, ypač taikomose pakeitimui vertybiniais popieriais, pripažįstama didelių veiklos vykdytojų praktika nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims taikyti perleidžiamo reikalavimo teisę, tačiau nustačius, kad reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims reglamentuojamos pagal perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisę, kolizinėmis normomis taip pat siekiama suteikti mažesniems veiklos vykdytojams galimybių pradėti veikti arba sustiprinti savo pozicijas pakeitimo vertybinių popierių rinkoje. Pakeitimui vertybiniais popieriais taikomų kolizinių normų lankstumas padės išplėsti pakeitimo vertybiniais popieriais rinką naujais rinkos dalyviais ir sukurti naujų verslo galimybių.

Antra, valstybėse narėse taikant vienodas kolizines normas bus užtikrinta, kad sprendžiant visus pirmenybės konfliktus, kylančius tarp perėmėjo ir konkuruojančios suinteresuotosios šalies, būtų taikoma ta pati nacionalinė teisė, neatsižvelgiant į tai, kurios valstybės narės teismas ar institucija nagrinėja ginčą.

¹⁶ 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma I), OL L 177, 2008 7 4, p. 6–16.

Tokiu būdu, sukūrus teisinį tikrumą, bus skatinamos tarpvalstybinės investicijos, o tai, remiantis Kapitalo rinkų sąjungos kūrimo veiksmų planu, ir yra pagrindinis siūlomo reglamento tikslas.

Kas yra reikalavimas?

Reikalavimas yra kreditoriaus teisė į tai, kad skolininkas sumokėtų tam tikrą sumą pinigų (pavyzdžiui, gautinas sumas) arba įvykdytų prievolę (pavyzdžiui, pagal išvestinių finansinių priemonių sandorį pateiktą pagrindinį turtą).

Reikalavimus galima suskirstyti į tris kategorijas:

i) prie pirmosios kategorijos būtų priskirti „tradiciniai reikalavimai“ arba gautinos sumos, pavyzdžiui, pinigai, priklausantys pagal neapmokėtus sandorius (pavyzdžiui, pinigai, kuriuos įmonė turi gauti iš kliento pagal neapmokėtas sąskaitas faktūras).

ii) FPRD II¹⁷ apibrėžtos finansinės priemonės apima vertybinius popierius ir išvestines finansines priemones, kuriomis prekiaujama finansų rinkose. Vertybiniai popieriai yra turtas, o išvestinės finansinės priemonės – sutartys, apimančios ir sutarties šalių teises (arba reikalavimus), ir prievolės. Prie antrosios kategorijos reikalavimų būtų priskirti reikalavimai, kylantys iš finansinių priemonių (kartais vadinami „finansiniais reikalavimais“), pavyzdžiui, reikalavimai, kylantys pagal išvestinių finansinių priemonių sutartis (pavyzdžiui, mokėtina suma, pagal išvestinių finansinių priemonių sutartį atlikus baigiamuosius skaičiavimus).

iii) Prie trečiosios kategorijos reikalavimų būtų priskiriami pinigai, įnešami į kredito įstaigos (pavyzdžiui, banko) sąskaitą; tokiu atveju sąskaitos turėtojas (pavyzdžiui, vartotojas) yra kreditorius, o kredito įstaiga – skolininkas.

Šis pasiūlymas parengtas dėl pirmiau minėtų reikalavimų perleidimo pasekmių tretiesiems asmenims (arba nuosavybės aspektams). Jis netaikomas *sutarčių* (pavyzdžiui, išvestinių finansinių priemonių sutarčių), kuriose numatytos ir teisės (arba reikalavimai), ir prievolės, perdavimui arba sutarčių, kuriose numatytos tokios teisės ir prievolės, novacijai. Kadangi šis pasiūlymas netaikomas sutarčių perdavimui arba novacijai, prekyba finansinėmis priemonėmis, taip pat šių priemonių tarpuskaitymas ir atsiskaitymas už jas ir toliau bus reglamentuojami sutartinėmis prievolėmis taikomomis teisės normomis, kurios yra išdėstytos Reglamente „Roma I“. Šią teisę paprastai pasirenka sutarties šalys arba ji nustatoma finansų rinkoms taikomomis pasirinkimo savo nuožiūra galimybės nesuteikiančiomis teisės normomis.

Reikalavimai, kylantys iš finansinių priemonių, apibrėžtų FPRD II, pavyzdžiui reikalavimai, kylantys pagal išvestinių finansinių priemonių sutartis, yra svarbūs tinkamam finansų rinkų veikimui. Kaip ir prekiaujant vertybiniais popieriais, vykstant prekybai finansinėmis priemonėmis, pavyzdžiui, išvestinėmis finansinėmis priemonėmis, sudaroma labai daug tarpvalstybinių sandorių. Finansinės priemonės, pavyzdžiui, išvestinės finansinės priemonės, dažnai įforminamos nematerialia forma.

Finansinių priemonių, pavyzdžiui, išvestinių finansinių priemonių egzistavimo arba perleidimo registravimo forma, pavyzdžiui, nemateriali arba kita forma, reglamentuojama

¹⁷ Finansinės priemonės išvardytos FPRD II, 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/65/ES dėl finansinių priemonių rinkų, kuria iš dalies keičiamos Direktyva 2002/92/EB ir Direktyva 2011/61/ES, OL L 173, 2014 6 12, p. 349–496, 1 priedo C skirsnyje.

pagal valstybės narės teisę. Vienose valstybėse narėse tam tikrų rūšių išvestinės finansinės priemonės registruojamos įrašais apskaitos sistemoje ir laikomos vertybiniais popieriais, kitose – ne. Priklausomai nuo to, ar pagal nacionalinę teisę finansinė priemonė, pavyzdžiui, išvestinės finansinės priemonės sutartis, yra registruojama nematerialia forma ir laikoma vertybiniu popieriumi, institucija arba teismas, sprendžiantis ginčą, kam priklauso juridinė nuosavybės teisė į finansinę priemonę arba iš tos finansinės priemonės kylantį reikalavimą, remsis kolizine norma, taikoma nustatant nematerialios formos vertybinių popierių perleidimo pasekmes nuosavybės aspektams, arba kolizine norma, taikoma nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes nuosavybės aspektams.

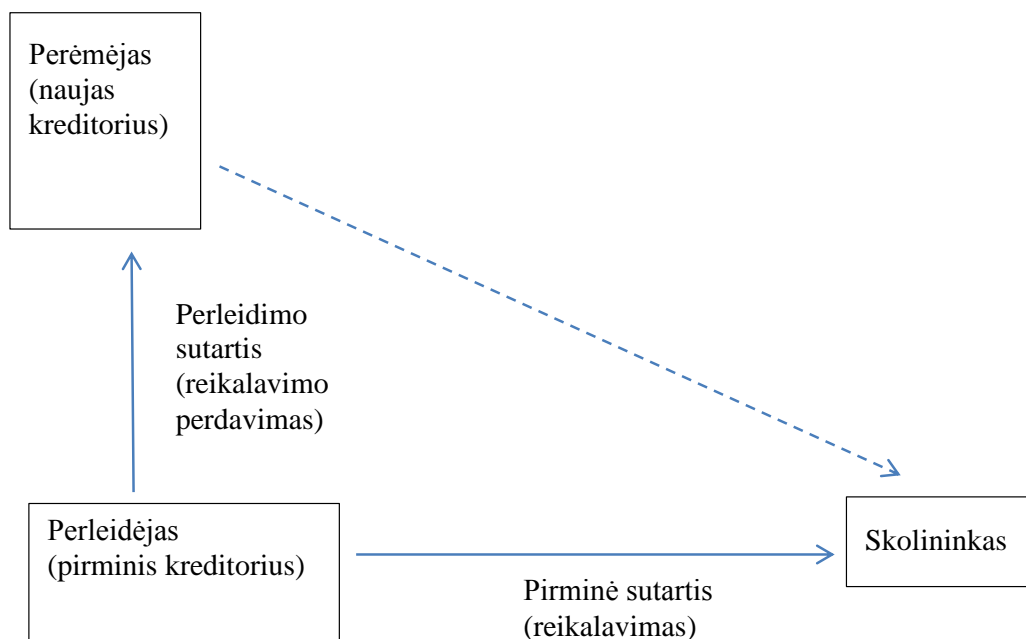
Šiame pasiūlyme išdėstytos kolizinės normos, taikomos nustatant „tradicinių reikalavimų“, „finansinių reikalavimų“ (t. y. reikalavimų, kylančių iš finansinių priemonių, pavyzdžiui, išvestinių finansinių priemonių, kurios nėra registruojamos nematerialia forma ir pagal nacionalinę teisę nėra laikomos vertybiniais popieriais) ir „į kredito įstaigą įnešamų pinigų“, kurie visi vadinami „reikalavimais“, perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims.

Finansinių priemonių, pavyzdžiui, išvestinių finansinių priemonių, registruojamų nematerialia forma, kurios pagal nacionalinę teisę laikomos vertybiniais popieriais, sandorių pasekmės tretiesiems asmenims reglamentuojamos kolizinėmis normomis, taikomomis nustatant nematerialios formos vertybinių popierių ir priemonių, kurias prieš įsigyjant reikia užregistruoti registre, sąskaitoje arba centralizuotoje indėlių sistemoje, sandorių pasekmes nuosavybės aspektams, pirmiausia nustatytomis Finansinio įkaito direktyvoje, Atsiskaitymų baigtinumo direktyvoje ir Likvidavimo direktyvoje. Todėl šiame pasiūlyme ir šiose trijose direktyvose išdėstytų kolizinių normų taikymo sritis nesutampa, nes pirmosios normos taikomos reikalavimams, o antrosios – nematerialios formos vertybiniais popieriais ir priemonėmis, kurias, prieš įgyjant arba perduodant, būtina užregistruoti registre, sąskaitoje arba centralizuotoje indėlių sistemoje¹⁸. Trys direktyvos išaiškintos šiandien priimtame Komunikate dėl teisės, taikytinos nustatant vertybinių popierių sandorių pasekmes nuosavybės aspektams.

¹⁸ Žr. Finansinio įkaito direktyvos 9 straipsnio 1 ir 2 dalis, Atsiskaitymų baigtinumo direktyvos 9 straipsnio 2 dalį ir Likvidavimo direktyvos 24 straipsnį. Finansinio įkaito ir Atsiskaitymų baigtinumo direktyvose nurodomi nematerialios formos vertybiniai popieriai, o Likvidavimo direktyvoje – priemonės, kurias, prieš įgyjant ar perleidžiant būtina užregistruoti registre, sąskaitoje arba centralizuotoje indėlių sistemoje.

Kas yra reikalavimų perleidimas?

Perleidžiant reikalavimą, kreditorius (perleidėjas) perduoda savo teisę į reikalavimą skolininko atžvilgiu kitam asmeniui (perėmėjui).

Aiškumas dėl to, kam po tarpvalstybinio perleidimo priklauso reikalavimas, yra svarbus ir finansų rinkų dalyviams, ir realiajai ekonomikai. Taip yra dėl to, kad reikalavimų perleidimu įmonės dažnai naudojasi kaip likvidumo padidinimo mechanizmu arba galimybe gauti kreditą.

Pavyzdžiui, pagal faktoringo sandorį įmonė (perleidėja) perduoda savo reikalavimus už sumažintą kainą faktoriui (perėmėjui), dažnai – bankui, mainais už iš karto sumokamus pinigus. Faktoringu daugiausia naudojasi MVI (87 proc.)¹⁹.

Reikalavimų perleidimu, pavyzdžiui, kaip užtikrinimu įkaitu, taip pat dažnai naudojasi vartotojai, įmonės ir bankai, norėdami gauti kreditą. Pagal užtikrinimo įkaitais tvarką tokie reikalavimai, kaip į banko sąskaitą įskaityti pinigai arba kredito reikalavimai (t. y. banko paskolos), gali būti naudojami kaip finansinis įkaitas paskolos sutarčiai užtikrinti (pavyzdžiui, vartotojas gali panaudoti į banko sąskaitą įneštus pinigus kaip įkaitą kreditui gauti, o bankas gali panaudoti kredito paskolą kaip įkaitą kreditui gauti).

Galiausiai pažymėtina, kad įmonės ir bankai naudojasi reikalavimų perleidimu, skolindamiesi pinigus iš kapitalo rinkų – daug panašių reikalavimų perleidžiama specialiosios paskirties įmonei, o vėliau atliekamas pakeitimas vertybiniais popieriais, pavyzdžiui, skolos vertybiniais popieriais (pavyzdžiui, obligacijomis).

Suinteresuotieji subjektai, kurie tiesiogiai patiria tarpvalstybinių reikalavimų sandorių teisinę riziką, yra skolininkai (mažmeniniai vartotojai ir įmonės, įskaitant MVI), finansų įstaigos (pavyzdžiui, skolinimo, faktoringo, užtikrinimo įkaitais ir pakeitimo vertybiniais popieriais sandoriuose dalyvaujantys bankai), finansų tarpininkai, kurie padeda sudaryti reikalavimų sandorius, ir savarankiški investuotojai (fondai, neprofesionalieji investuotojai).

¹⁹ „Faktoringas ir komerciniai finansai. Baltoji knyga“ (angl. *Factoring and Commercial Finance: A Whitepaper*“, p. 20, ES faktoringo ir komercinių finansų sektoriaus federacija (EUF).

Kolizinių normų, taikomų reikalavimų perleidimui, rengimas

Kadangi nacionalinių rinkų tarpusavio sąsajų vis daugėja, reikalavimų perleidimas dažnai pasižymi tarpvalstybiniais aspektais (pavyzdžiui, perleidėjas ir perėmėjas arba perėmėjas ir skolininkas veikia skirtingose šalyse). Tad perleidimui gali būti taikoma kelių valstybių teisė. Sąjungos arba valstybių narių lygmeniu nustatytose kolizinėse normose turi būti nurodyta, kuri nacionalinė teisė taikoma įvairiems tarpvalstybinio reikalavimų perleidimo sandorio aspektams.

Kolizinėse normose, taikomose tarpvalstybiniams reikalavimų perleidimui, nustatyti du dalykai: 1) sutartiniai aspektai, t. y. šalių prievolės viena kitai; ir 2) nuosavybės aspektai, t. y. turtinių teisių į reikalavimą perdavimas, dėl kurio gali kilti padarinių tretiesiems asmenims.

Reglamentu „Roma I“ dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės Sąjungos lygmeniu suderintos **sutartiniams** reikalavimų perleidimo **aspektams** taikomos kolizinės normos. Reglamente išdėstytos vienodos kolizinės normos, taikomos i) perleidimo sutarties šalių – perleidėjo ir perėmėjo²⁰ – tarpusavio santykiams ir ii) perėmėjo ir skolininko tarpusavio santykiams²¹. Reglamente „Roma I“ išdėstytos kolizinės normos taip pat taikomos pirminio kreditoriaus (perleidėjo) ir skolininko tarpusavio santykiams²².

Tačiau Sąjungos lygmeniu nėra kolizinių normų, kurios būtų taikomos reikalavimų perleidimo **nuosavybės aspektams**. Nuosavybės aspektai arba reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims paprastai parodo, kam priklauso nuosavybės teisės į reikalavimą, pirmiausia: i) kokius reikalavimus perėmėjas privalo įvykdyti, siekdamas užtikrinti, kad po perleidimo įgytų juridinę nuosavybės teisę į reikalavimą (pavyzdžiui, užregistruoti perleidimą valstybės registre, raštu informuoti skolininką apie perleidimą) ir ii) kaip spręsti pirmenybės konfliktus, t. y. konfliktus tarp kelių konkuruojančių suinteresuotųjų šalių dėl to, kam po tarpvalstybinio perleidimo priklauso reikalavimas (pavyzdžiui, tarp dviejų perėmėjų, kuriems tas pats reikalavimas perleistas dukart, arba tarp perėmėjo ir perleidėjo kreditoriaus).

Klausimas, pagal kokią teisę reikėtų reglamentuoti reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, pirmą kartą nagrinėtas perkeliant 1980 m. Romos konvenciją į Reglamentą „Roma I“²³ ir vedant teisėkūros derybas dėl šio reglamento priėmimo. Komisijos pasiūlyme dėl Reglamento „Roma I“ kaip teisė, taikoma nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, pasirinkta perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisė²⁴. Galiausiai, kadangi klausimas yra sudėtingas, o jam pakankamai išsamiai išnagrinėti trūko laiko, Reglamente²⁵ nėra jokių kolizinių normų, taikomų nustatant perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims.

Tačiau Reglamento „Roma I“ 27 straipsnio 2 dalyje pripažinta šio neišspręsto klausimo svarba, nes Komisijos paprašyta pateikti ataskaitą apie reikalavimų perleidimo pasekmes

²⁰ Reglamento „Roma I“ 14 straipsnio 1 dalis.

²¹ Reglamento „Roma I“ 14 straipsnio 2 dalis.

²² Reglamento „Roma I“ 2 ir 3 straipsniai.

²³ Žaliosios knygos dėl 1980 m. Romos konvencijos dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės perkėlimo į Bendrijos dokumentus ir modernizavimo, [COM\(2002\) 654 final](#), p. 39–41, 18 klausimas.

²⁴ Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma I), [COM\(2005\) 650 final](#), 13 straipsnio 3 dalis.

²⁵ Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma I), [COM\(2005\) 650 final](#), 13 straipsnio 3 dalis, [COM\(2005\) 650 final](#) ir [Reglamento „Roma I“](#) 14 straipsnis.

tretiesiems asmenims ir, jei reikia, prie jos pridėti pasiūlymą dėl Reglamento pakeitimo²⁶. Šiuo tikslu Komisija užsakė atlikti išorės tyrimą²⁷, o 2016 m. priėmė ataskaitą ir joje išdėstė galimus klausimo sprendimo būdus²⁸. Ataskaitoje Komisija pažymėjo, jog tai, kad nėra vienodų kolizinių normų, taikomų nustatant, pagal kurią teisę reglamentuojamos reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims ir konkuruojančių suinteresuotųjų šalių pirmenybės klausimai, mažina teisinį tikrumą, dėl to kyla praktinių problemų ir padidėja teisinės sąnaudos²⁹.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Šis pasiūlymas atitinka Reglamento „Roma I“ 27 straipsnio 2 dalyje išdėstytą reikalavimą, kad Komisija turėtų paskelbti ataskaitą ir, jei reikia, pasiūlymą dėl reikalavimų perleidimo galiojimo trečiųjų asmenų atžvilgiu ir perėmėjo pirmenybės kito asmens teisės atžvilgiu. Pasiūlyme suderintos kolizinės normos, taikomos šiems klausimams, ir taikytinos teisės aprėptis, t. y. klausimai, kurie turėtų būti reglamentuojami nacionalinės teisės, kuri pagal pasiūlymą nurodyta kaip taikytina teisė.

Atsižvelgiant į reikalavimus, patenkančius į abiejų rūšių aktų taikymo sritį, pasiūlymas dera su esamais Sąjungos aktais dėl civiliniuose ir komerciniuose santykiuose taikytinos teisės, pirmiausia su Reglamentu „Roma I“.

Atsižvelgiant į siejamąjį veiksnį, pagal kurį nustatoma nemokumo byloms taikytina teisė, pasiūlymas taip pat dera su Nemokumo reglamentu³⁰. Perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisė, pasiūlyme pasirinkta kaip teisė, taikytina nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, sutampa su teise, taikytina perleidėjo nemokumui, nes pagal Nemokumo reglamentą pagrindinę nemokumo bylą reikia pradėti toje valstybėje narėje, kurioje yra skolininko pagrindinių interesų vieta. Dauguma klausimų dėl perleidėjo reikalavimų perleidimo galiojimo kyla perleidėjo nemokumo atveju. Nemokaus skolininko turtas skirsis ir priklausys nuo to, ar juridinė nuosavybės teisė į perleistus reikalavimus buvo perduota perėmėjui, taigi, ar galima laikyti, kad perleidėjo atliktas reikalavimų perleidimas galioja trečiųjų asmenų (pavyzdžiui, kreditorių) atžvilgiu. Nurodžius, kad pirmenybės klausimai sprendžiami ir reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims, pavyzdžiui, perleidėjo kreditoriams, nustatomos pagal tą pačią teisę, pagal kurią reglamentuojamas perleidėjo nemokumas, siekiama palengvinti perleidėjo nemokumo bylų sprendimą.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Iniciatyvos tikslai dera su Sąjungos finansų rinkos reguliavimo politika.

²⁶ Reglamento „Roma I“ 27 straipsnio 2 dalis.

²⁷ Didžiosios Britanijos tarptautinės ir lyginamosios teisės instituto (angl. *British Institute of International and Comparative Law*, BIICL) 2011 m. Tyrimas dėl reikalavimo perleidimo ar subrogacijos galiojimo trečiųjų asmenų atžvilgiu ir perleisto ar subrogacija perduoto reikalavimo pirmenybės prieš kito asmens teisę (angl. *Study on the question of effectiveness of an assignment or subrogation of a claim against third parties and the priority of the assigned or subrogated claim over a right of another person*) (toliau – [BIICL tyrimas](#)).

²⁸ Komisijos ataskaita Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui dėl reikalavimo perleidimo ar subrogacijos galiojimo trečiųjų asmenų atžvilgiu ir perleisto ar subrogacija perduoto reikalavimo pirmenybės prieš kito asmens teisę [COM\(2016\) 626 final](#) (toliau – [Komisijos ataskaita](#)).

²⁹ Komisijos ataskaita, p. 12.

³⁰ 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų, OL L 141, 2015 6 5, p. 19–72.

Siekiant sukurti palankesnes sąlygas tarpvalstybinėms investicijoms, Kapitalo rinkų sąjungos kūrimo veiksmų plane numatyta vykdant tikslinius veiksmus parengti taisykles dėl vertybinių popierių nuosavybės ir reikalavimų perleidimo pasekmių tretiesiems asmenims. Veiksmų plane taip pat nurodyta, kad Komisija turėtų pasiūlyti teisėkūros iniciatyvą, pagal kurią, užtikrinant teisinį tikrumą, būtų aiškiai nustatyta, kurią nacionalinę teisę reikėtų taikyti nustatant vertybinių popierių nuosavybę ir reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims.

Kadangi šiuo pasiūlymu mažinamas teisinis netikrumas, kuris gali stabdyti tarpvalstybinius reikalavimų perleidimus arba dėl kurio tokiuose sandoriuose gali būti patiriama papildomų sąnaudų, šis pasiūlymas padės siekti tikslo skatinti tarpvalstybines investicijas. Kadangi šiuo pasiūlymu mažinami nuostoliai, kurių gali būti patirta, kai rinkos dalyviai nežino apie teisinio netikrumo keliamą teisinę riziką, šis pasiūlymas visapusiškai dera su keliuose Sąjungos finansų rinkos reglamentuose nustatytu investuotojų apsaugos tikslu. Galiausiai pažymėtina, kad šiuo pasiūlymu suderinamos kolizinės normos, taikomos nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, dėl to šalims, dalyvaujančioms faktoringo, užtikrinimo įkaitais ir pakeitimo vertybiniais popieriais sandoriuose, šiuo pasiūlymu suteikiama teisinio tikrumo, o MVĮ ir vartotojams sukuriama palankesnes galimybes gauti pigesnę finansavimą.

Pagal Kapitalo rinkų sąjungos kūrimo veiksmų planą šis pasiūlymas dėl reikalavimų papildomas su teisėkūra nesusijusia iniciatyva dėl teisės, taikytinos nustatant vertybinių popierių sandorių pasekmes nuosavybės aspektams. Šiuo metu kolizinės normos, taikomos nustatant tarpvalstybinių vertybinių popierių sandorių pasekmes nuosavybės aspektams, išdėstytos Finansinio įkaito direktyvoje, Atsiskaitymų baigtinumo direktyvoje ir Likvidavimo direktyvoje. Kaip jau pažymėta, šiame pasiūlyme ir šiose trijose direktyvose išdėstytų kolizinių normų taikymo sritys nesutampa, nes pasiūlyme išdėstytos kolizinės normos taikomos reikalavimams, o direktyvoje – nematerialios formos vertybiniais popieriais ir priemonėms, kurias, prieš įgyjant arba perduodant, būtina užregistruoti registre, sąskaitoje arba centralizuotoje indėlių sistemoje³¹.

Nors pirmiau minėtose trijose direktyvose patvirtintos vienodos kolizinės normos, šios normos suformuluotos nevienodai, o valstybės narės jas aiškina ir taiko skirtingai.

Atlikus poveikio vertinimą ir reikalavimų, ir vertybinių popierių srityse, nustatyta, jo tai, kad bendrų kolizinių normų, taikomų nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes nuosavybės aspektams, apskritai nėra, yra vienas iš veiksnių, dėl kurių reikalavimų perleidimas atliekamas nacionaliniu, o ne tarpvalstybiniu lygmeniu. Likęs teisinis netikrumas, susijęs su vertybinių popierių sandoriais, atsirandantis dėl skirtingo esamų direktyvų aiškinimo, priešingai, netrukdo vystytis nemažoms tarpvalstybinėms rinkoms. Dėl to, taip pat atsižvelgiant į tai, kad turima mažai konkrečių su vertybiniais popieriais susijusios didelės rizikos įrodymų, nuspręsta kaip tinkamiausią vertybinių popierių srities politikos alternatyvą pasirinkti su teisėkūra nesusijusią iniciatyvą.

Trumpai tariant, pagrindinis reikalavimų ir vertybinių popierių sričių skirtumas yra tai, kad ES kolizinių normų, taikomų nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes nuosavybės

³¹ Žr. Finansinio įkaito direktyvos 9 straipsnio 1 ir 2 dalis, Atsiskaitymų baigtinumo direktyvos 9 straipsnio 2 dalį ir Likvidavimo direktyvos 24 straipsnį. Finansinio įkaito ir Atsiskaitymų baigtinumo direktyvose nurodomi nematerialios formos vertybiniai popieriai, o Likvidavimo direktyvoje – priemonės, kurias, prieš įgyjant ar perleidžiant būtina užregistruoti registre, sąskaitoje arba centralizuotoje indėlių sistemoje.

aspektams, apskritai nėra, dėl to, siekiant pašalinti tarpvalstybinių reikalavimų perleidimo sandorių teisinę riziką, reikalinga teisėkūros priemonė, o kolizinės normos, taikomos nustatant vertybinių popierių sandorių pasekmes nuosavybės aspektams, jau išdėstytos trijose minėtose direktyvose ir, nors jos suformuluotos nevienodai, reikia priimti tik neprivalomas priemones.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

• Teisinis pagrindas

Teisinis pasiūlymo pagrindas yra SESV 81 straipsnio 2 dalies c punktas, pagal kurį teismų bendradarbiavimo srityje tarptautinį poveikį turinčiose civilinėse bylose Parlamentas ir Taryba konkrečiai įgaliojami priimti priemones, kuriomis užtikrintų „valstybėse narėse teisės <...> kolizijai taikomų teisės normų suderinamumą“.

Pagal SESV 22 protokolą teisinės priemonės, priimtose laisvės, saugumo ir teisingumo srityje, pavyzdžiui, teisės kolizijai taikomos normos, nėra privalomos ir taikomos Danijoje. Pagal SESV 21 protokolą šios priemonės taip pat nėra privalomos Jungtinei Karalystei ir Airijai. Tačiau jei šioje srityje pateikiamas pasiūlymas, šios valstybės narės gali pareikšti pageidavimą dalyvauti tvirtinant ir taikant priemonę, o ją priėmus, gali pareikšti pageidavimą pripažinti tą priemonę.

• Subsidiarumo principas

Dabartinį teisinį netikrumą ir dėl to patiriamą teisinę riziką lemia tai, kad valstybių narių materialinės teisės normos, kuriomis reglamentuojamos reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims, yra skirtingos. Veikdamos pavieniui valstybės narės negalėtų tinkamai pašalinti teisinės rizikos ir kliūčių tarpvalstybiniam reikalavimų perleidimui, nes norint veikti tarpvalstybiniu lygmeniu reikia, kad nacionalinės taisyklės ir procedūros būtų tokios pačios ar bent panašios. Reikia imtis Sąjungos lygmens veiksnių siekiant užtikrinti, kad visoje Sąjungoje kaip teisė, taikoma nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, būtų nurodyta ta pati teisė, neatsižvelgiant į tai, kurios valstybės narės teismai arba institucijos sprendžia ginčą dėl perleisto reikalavimo nuosavybės.

• Proporcingumo principas

Šiuo metu kiekviena valstybė narė turi i) savo materialinės teisės normas, kuriomis reglamentuojamos reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims, ir ii) savo kolizines normas, taikomas nustatant, pagal kurią nacionalinę materialinę teisę reglamentuojamos tokios pasekmės tretiesiems asmenims. Ir valstybių narių materialinės teisės normos, ir kolizinės normos skiriasi, o kai kuriais atvejais kolizinės normos yra neaiškios arba įstatymuose nenustatytos. Dėl šių skirtumų atsiranda teisinis netikrumas, o dėl jo kyla teisinė rizika, nes vienam tarpvalstybiniam perleidimo sandoriui gali būti taikoma įvairių šalių materialinė teisė.

Siekdama suteikti teisinio tikrumo ES galėtų pasiūlyti i) suderinti visų valstybių narių materialinės teisės normas, kuriomis reglamentuojamos reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims, arba ii) suderinti kolizines normas, taikytinas nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims. Siūlomas sprendimas – suteikti teisinio tikrumo suderinus kolizines normas. Toks sprendimas yra proporcingesnis pagal subsidiarumo principą, nes pagal jį nesikišama į nacionalinę materialinę teisę ir jis taikomas tik tarptautiniais aspektais pasižymintiems reikalavimų perleidimams.

Toks sprendimas dėl reikalavimų perleidimo pasekmių tretiesiems asmenims tinka siekti tikslo tarpvalstybiniam reikalavimų perleidimams suteikti teisinio tikrumo, pašalinti jų patiriamą teisinę riziką ir taip sukurti palankesnes sąlygas tarpvalstybinėms investicijoms, suteikti palankesnes galimybes gauti pigesnių kreditų ir palengvinti rinkos integraciją, neviršijant to, kas nėra būtina šiam tikslui pasiekti.

- **Priemonės pasirinkimas**

Norimo kolizinių normų vienodumo galima pasiekti tik reglamentu, nes tik reglamentu užtikrinamas visapusiškai nuoseklus teisės normų aiškinimas ir taikymas. Todėl, atsižvelgiant į ankstesnius Sąjungos aktus dėl kolizinių normų, tinkamiausias teisinis aktas yra reglamentas.

3. KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTAISIAIS SUBJEKTAIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais ir tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Komisija aktyviai bendradarbiavo su suinteresuotaisiais subjektais ir vykdė išsamias konsultacijas per visą poveikio vertinimo procesą. Konsultacijų strategijoje išdėstyti įvairūs Komisijos numatyti veiksmai, pirmiausia, konsultacijos internetu, du susitikimai su valstybių narių ekspertais, vienas – su teisės kolizijos srities ekspertais ir vienas – su finansų rinkų ekspertais, aukšto lygio ekspertų darbo grupė, kurią sudarytų akademikai, teisės specialistai, sektoriaus dalyviai, turintys patirties ir kolizinių normų, ir finansų rinkų srityse. Į konsultacijų strategiją taip pat įtrauktas Komisijos užsakytas ir Didžiosios Britanijos tarptautinės ir lyginamosios teisės instituto (angl. BIICL) atliktas tyrimas dėl reikalavimų perleidimo galiojimo trečiųjų asmenų atžvilgiu ir konkuruojančių suinteresuotųjų šalių pirmenybės konfliktų. Grįžtamosios informacijos dėl 2017 m. vasario 28 d. paskelbto pradinio poveikio vertinimo iš suinteresuotųjų subjektų negauta.

Per Komisijos užsakytą tyrimą nustatyta, kad šiuo metu sprendžiant teisės kolizijos klausimus, susijusius su reikalavimų perleidimo pasekmėmis tretiesiems asmenims, dažniausiai taikoma teisė yra perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisė (pavyzdžiui, Belgijoje, Prancūzijoje, Liuksemburge pakeitimo vertybiniais popieriais atvejais), teisė, pagal kurią reglamentuojamas perleidžiamas reikalavimas (pavyzdžiui, Ispanijoje ir Lenkijoje) ir perleidėjo ir perėmėjo sutarties teisė (pavyzdžiui, Nyderlanduose).

Viešos konsultacijos internetu pradėtos 2017 m. balandžio 7 d. ir baigtos 2017 m. birželio 30 d., laikantis reikalavimo, kad Komisijos viešos konsultacijos turėtų trukti ne trumpiau negu 12 savaičių. Viešų konsultacijų tikslas buvo surinkti visų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų, ypač tų, kurie dalyvauja faktoringo, pakeitimo vertybiniais popieriais, užtikrinimo įkaitais ir prekybos finansinėmis priemonėmis sandoriuose, nuomones, taip pat teisės specialistų ir teisės kolizijos normų, taikomų nustatant reikalavimų perleidimų pasekmes tretiesiems asmenims, ekspertų nuomones.

Per viešas konsultacijas Komisija gavo 39 atsakymus. Atsakymus pateikė 5 vyriausybės, 15 sektoriaus asociacijų, 4 įmonės, 2 teisės įmonės, 2 idėjų institutai ir 5 privatūs asmenys. Finansų sektoriuje atstovauta bankų, fondų valdytojų, reguliuojamų rinkų, pagrindinių sandorio šalių (PŠ), centrinių vertybinių popierių depozitoriumų (CVPD), vertybinių popierių emitentų ir investuotojų interesams. Iš vartotojų organizacijų atsakymų negauta.

Geografiniu požiūriu atsakymus pateikė įvairios valstybės narės: 13 atsakymų gauta iš Jungtinės Karalystės suinteresuotųjų subjektų, po 9 atsakymus iš Prancūzijos ir Belgijos, po 3 atsakymus iš Vokietijos ir Nyderlandų, 2 atsakymai iš Ispanijos, vienas iš Suomijos, vienas iš Čekijos ir vienas iš Švedijos.

Apskritai, suinteresuotųjų subjektų paklausus, ar per pastaruosius penkerius metus jie patyrė sunkumų užtikrindami tarpvalstybinio reikalavimų perleidimo galiojimą trečiųjų asmenų, išskyrus skolininkus, atžvilgiu, daugiau negu du trečdaliai suinteresuotųjų subjektų nurodė patyrę sunkumų. Iš suinteresuotųjų subjektų, atsakiusių į klausimą, ar Sąjungos veiksmai suteiktų pridėtinės vertės mažinant patirtus sunkumus, 59 proc. atsakė teigiamai, 22 proc. – neigiamai.

Sprendžiant, kokią teisę pagal Sąjungos teisėkūros iniciatyvą reikėtų pasirinkti, suinteresuotųjų subjektų prašyta nurodyti tinkamiausius variantus atsakant į tris atskirus klausimus. Iš suinteresuotųjų subjektų, atsakiusių į kiekvieną iš trijų klausimų, 57 proc. pirmenybę teikė perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisei, 43 proc. – perleidžiamo reikalavimo teisei ir 30 proc. – perleidimo sutarties teisei. Vieni suinteresuotieji subjektai atsakydami rėmėsi savo valstybėje narėje taikytinomis kolizinėmis normomis, kiti – dabartinėje praktikoje taikoma teise.

Pagrįsdami perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisės variantą suinteresuotieji subjektai tvirtino, kad šią teisę lengva nustatyti, ja būtų užtikrintas didesnis teisinis tikrumas, ji geriau negu bet kuris kitas sprendimas atitinka svarbios prekybos praktikos ekonominę logiką. Suinteresuotieji subjektai, pirmenybę teikę perleidžiamo reikalavimo teisei, teigė, kad pagal šią teisę būtų laikomasi šalies autonomijos principo ir galbūt sumažėtų sandorio sąnaudos.

- **Poveikio vertinimas**

Atliekant poveikio vertinimą, nagrinėtos šios alternatyvos:

✓1 alternatyva. Perleidimo sutarčiai taikytina teisė.

Remiantis šiuo siejamuoju veiksniu, pagal teisę, kuria reglamentuojama perleidėjo ir perėmėjo perleidimo sutartis, taip pat būtų reglamentuojamos reikalavimų perleidimo pasekmės nuosavybės aspektams. Perleidėjas ir perėmėjas gali pasirinkti bet kurią jų perleidimo sutarčiai taikytiną teisę.

✓2 alternatyva. Perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisė.

Remiantis šiuo siejamuoju veiksniu, reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims būtų reglamentuojamos pagal perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos šalies teisę.

✓3 alternatyva. Teisė, pagal kurią reglamentuojamas perleidžiamas reikalavimas.

Remiantis šiuo siejamuoju veiksniu, reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims būtų nustatomos pagal teisę, pagal kurią reglamentuojamas perleidžiamas reikalavimas, t. y. kreditas pagal pirminę kreditoriaus ir skolininko sutartį, kurį kreditorius (perleidėjas) vėliau perleidžia naujam kreditoriui (perėmėjui). Pirminės sutarties šalys gali pasirinkti bet kurią savo sutarčiai, į kurią įeina vėliau perleisimas reikalavimas, taikytiną teisę.

✓4 alternatyva. Mišri alternatyva, kai taikoma ir perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisė, ir perleidžiamo reikalavimo teisė.

Pagal šią mišrią alternatyvą pagal bendrą taisyklę taikoma perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisė, o tam tikrais išimtiniais atvejais – perleidžiamo reikalavimo teisė, būtent i) kai perleidžiami į kredito įstaigos (pavyzdžiui, banko) sąskaitą įskaityti pinigai (ir klientas yra kreditorius, o kredito įstaiga – skolininkė) ir ii) kai perleidžiami iš finansinių priemonių kylantys reikalavimai. Pagal šią mišrią alternatyvą perleidėjui ir perėmėjui taip pat leidžiama pasirinkti ir pakeitimų vertybiniais popieriais atvejais nustatant perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims taikyti perleidžiamo reikalavimo teisę. Suteikiant šalims galimybę pakeitimo vertybiniais popieriais atvejais laikytis bendros taisyklės, pagal kurią taikoma perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisė, arba pasirinkti perleidžiamo reikalavimo teisę siekiama patenkinti ir didelių, ir mažų pakeitimo vertybiniais popieriais sandoriuose dalyvaujančių veiklos vykdytojų poreikius.

✓5 alternatyva. Mišri alternatyva, kai taikoma ir perleidžiamo reikalavimo teisė, ir perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisė.

Pagal šią mišrią alternatyvą pagal bendrą taisyklę, kai perleidžiama daug reikalavimų arba būsimi reikalavimai, taikoma perleidžiamo reikalavimo teisė, o išimtiniais atvejais – perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisė. Pagal šią alternatyvą tuo atveju, kai ne finansinė bendrovė (pavyzdžiui, MVI) pagal faktoringo sandorį perleidžia iš prekybos gautinas sumas, nustatant perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims toliau būtų taikoma perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisė. Kai pakeitimo vertybiniais popieriais atveju finansinė bendrovė (pavyzdžiui, bankas) perleidžia daug reikalavimų, nustatant perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims taip pat būtų taikoma perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisė.

Rengiant šį pasiūlymą, pasirinkta ketvirtoji alternatyva, pagal kurią pagal bendrą taisyklę taikoma perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisė, tačiau tam tikriems perleidimams išimties tvarka taikoma perleidžiamo reikalavimo teisė, o pakeitimo vertybiniais popieriais atvejais teisę galima pasirinkti. Kadangi pasiūlyme nagrinėjami ne sutarties šalių santykiai, bet trečiųjų asmenų teisės, pagal bendrą taisyklę taikyti perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisę yra tinkamiausia alternatyva, nes:

- tai vienintelė nuspėjama teisė, šios teisės normas su perleidimu susiję tretieji asmenys, pavyzdžiui, perleidėjo kreditoriai, gali lengvai rasti. Teisės, pagal kurią reglamentuojamas perleidžiamas reikalavimas, ir teisės, pagal kurią reglamentuojama perleidimo sutartis, tretieji asmenys negali lengvai nuspėti, nes tokiais atvejais teisę dažniausiai pasirenka sutarties šalys;
- jeigu vienu metu perleidžiama keletas reikalavimų, tai yra vienintelė teisė, kuri atitinka faktorių ir mažesnių pakeitime vertybiniais popieriais dalyvaujančių veiklos vykdytojų poreikius, nes jie ne visada turi išteklių, kad galėtų patikrinti įvairių šalių teisės aktuose, kuriais reglamentuojami įvairūs vienu paketu perduodami reikalavimai, nustatytus nuosavybės reikalavimus;
- tai vienintelė teisė, leidžianti nustatyti taikytiną teisę, kai perleidžiami būsimi reikalavimai, kaip įprasta faktoringo srityje;
- tai vienintelė teisė, nuosekliai deranti su nemokumo srities Sąjungos *acquis*, t. y. Nemokumo reglamentu. Kai ta pati teisė taikoma ir nustatant reikalavimų perleidimo

pasekmes tretiesiems asmenims, ir nemokumui, lengviau spręsti perleidėjo nemokumo bylas³²;

– tai vienintelė teisė, kuri dera su tarptautiniu sprendimu, įtvirtintu 2001 m. Jungtinių Tautų konvencijoje dėl gautinų sumų perleidimo tarptautinėje prekyboje. Taip pasauliniu lygmeniu veikiančios rinkos dalyviai gali kurti sinergiją ir sutaupyti išsamaus patikrinimo ir teisminių ginčų sąnaudų.

Be to, net tada, kai (kaip šiuo metu) šalys nusprendžia nustatant tarpvalstybinio perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims taikyti perleidžiamo reikalavimo teisę, daugeliu atvejų jos taip pat susipažįsta su perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teise, siekdamos įsitikinti, kad viršesnės privalomos perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos šalies teisės normos, ypač teisės normos, kuriose nustatyti viešumo reikalavimai, pavyzdžiui, įpareigojimas užregistruoti reikalavimų perleidimą valstybiniame registre, kad tretieji asmenys būtų apie tai informuoti ir perleidimas galėtų jų atžvilgiu, nesutrukdys įgyti juridinės nuosavybės teisės į perleidžiamus reikalavimus³³.

Kita vertus, dėl mišraus šios alternatyvos pobūdžio tam tikriems perleidimams, tiksliau, perleidžiant į kredito įstaigos sąskaitą įskaitytus pinigus ir iš finansinių priemonių kylančius reikalavimus, išimties tvarka galima taikyti perleidžiamo reikalavimo teisę, nes tai atitinka šių konkrečių sričių rinkos dalyvių poreikius. Ši mišri alternatyva suteikia papildomo lankstumo, nes perleidžiant reikalavimus pakeitimo vertybiniais popieriais atveju, perleidėjui ir perėmėjui suteikiama galimybė pasirinkti, kokią teisę taikyti nustatant perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims; taip tarpvalstybiniuose pakeitimo vertybiniais popieriais sandoriuose gali dalyvauti ir dideli, ir mažesni veiklos vykdytojai.

2017 m. lapkričio 8 d. Reglamentavimo patikros valdybai pateikta bendra poveikio vertinimo ataskaita, kurioje aptarta ir teisė, taikytina vertybinių popierių nuosavybei, ir teisė, taikytina nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims. Reglamentavimo patikros valdyba pareiškė neigiamą nuomonę dėl poveikio vertinimo ir pateikė įvairių bendrų tobulinimo rekomendacijų. Dėl reikalavimų srities Reglamentavimo patikros valdyba paprašė pateikti išsamesnės informacijos, kokios galimybės svarstytos, pasirenkant teisę, taikytiną nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims. Poveikio vertinimas pakoreguotas ir 2018 m. sausio 18 d. vėl pateiktas Reglamentavimo patikros valdybai. 2018 m. vasario 1 d. Reglamentavimo patikros valdyba paskelbė teigiamą nuomonę su išlygomis. Dėl reikalavimų srities Reglamentavimo patikros valdyba rekomendavo pateikti daugiau informacijos apie vienkartinės sąnaudas, kurių rinkos dalyviai patirtų, jei būtų priimtos vienodos kolizinės normos. Poveikio vertinime į tobulinimo rekomendacijas, kiek galima, buvo atsižvelgta.

- **Pagrindinės teisės**

Šios iniciatyvos tikslais visapusiškai ginama Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 17 straipsnyje įtvirtinta teisė į nuosavybę³⁴. Kadangi šiame pasiūlyme paaškinta, pagal kokią

³² Pavyzdžiui, Prancūzijos bankų federacija (FBF) per viešąją konsultaciją pateiktame atsakyme nurodo, kad atlikdami išsamų patikrinimą, Prancūzijos bankai paprastai tikrina perleidėjo nemokumui taikytiną teisę.

³³ Pavyzdžiui, per viešąją konsultaciją pateiktame atsakyme Vokietijos bankų sektoriaus komitetas nurodo, kad pakeitimo vertybiniais popieriais šalys turi susipažinti su pranešimo arba registravimo reikalavimais. Savo atsakyme Europos finansų rinkų asociacija (AFME) nurodo, kad šalys privalo patikrinti, ar perleidimas galios pagal perleidėjo šalies teisę.

³⁴ Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, OL C 326, 2012 10 26, p. 391.

teisę reglamentuojamos reikalavimų perleidimo pasekmės nuosavybės aspektams, šis pasiūlymas padėtų įtvirtinti teisę į nuosavybę, nes sumažėtų rizika, kad investuotojai į nuosavybės priemones arba reikalavimų įkaitų gavėjai gali patirti kliūčių.

Kadangi sumažėtų pašalinis poveikis ir finansiniai nuostoliai, patiriami dėl to, kad nėra vienodų nuostatų dėl teisės, taikytinos nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes nuosavybės aspektams, šis pasiūlymas padeda įgyvendinti Chartijos 16 straipsnyje įtvirtintą laisvę užsiimti verslu.

Kadangi šiuo pasiūlymu suderinamos kolizinės normos, taikomos nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes nuosavybės aspektams, sumažėtų paskatos ieškoti palankesnio reglamentavimo ir valstybių narių teismai arba institucijos, priimdami sprendimus, remtūsi ta pačia nacionaline materialine teise. Taip būtų lengviau naudotis Chartijos 47 straipsnyje įtvirtinta teise į veiksmingą teisinę gynybą.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Šis pasiūlymas nedarys poveikio Sąjungos biudžetui.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Komisija stebės siūlomos iniciatyvos poveikį, prašydama, kad pagrindiniai suinteresuotieji subjektai užpildytų klausimyną. Klausimynu bus siekiama surinkti informaciją apie įvairių tarpvalstybinių perleidimų ir išsamaus tikrinimo sąnaudų tendencijas priėmus vienodas kolizines normas, taip pat įvertinti su teisinės dokumentacijos pakeitimais susijusias vienkartinės sąnaudas. Siūlomo sprendimo poveikis bus įvertintas ataskaitoje, kurią Komisija parengs praėjus penkeriems metams nuo siūlomo akto taikymo pradžios.

Vienodų kolizinių normų priėmimo poveikis bus juntamas faktoringo, užtikrinimo įkaitais, pakeitimo vertybiniais popieriais, konkrečių į kredito įstaigų sąskaitas įskaitytų pinigų perleidimų ir iš finansinių priemonių, pavyzdžiui, išvestinių finansinių priemonių sutarčių, kylančių reikalavimų perleidimo srityse.

Atliekant analizę bus atsižvelgta į tai, kad perleidimo sandorių mastą, sąnaudas ir sunkiai numatomą tarpvalstybinių reikalavimų perleidimo riziką lemia daug įvairių ekonominių, teisinių arba reguliavimo veiksnių, kurie nėra susiję su teisiniu tikrumu dėl to, kokia taisyklė taikytina nustatant tokio perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

1 straipsnis. Taikymo sritis

Šiame straipsnyje, atsižvelgiant į esamus Sąjungos teisės aktus ir, ypač, Reglamento „Roma I“ taikymo sritį, apibrėžta reglamento taikymo sritis.

1 straipsnio 2 dalyje išdėstytos Reglamento taikymo srities išimtys. Šie klausimai bus reglamentuojami esamais Sąjungos teisės aktais arba nacionalinėmis kolizinėmis normomis.

2 straipsnis. Sąvokų apibrėžtys

Šiame straipsnyje pirmiausia apibrėžiamos pagrindinės reglamente vartojamos sąvokos, t. y. „perleidimas“, „reikalavimas“ ir „pasekmės tretiesiems asmenims“. Sąvokos „perleidimas“ apibrėžtis suderinta su Reglamente „Roma I“ pateikta apibrėžtimi. Joje minimas tik savanoriškas reikalavimo perleidimas, įskaitant sutartinę subrogaciją. Ji apima ir tiesioginį reikalavimo perdavimą, ir reikalavimo perdavimą, kai jis naudojamas kaip įkaitas arba užtikrinimo priemonė.

Siūlomame reglamente apibrėžiant sąvoką „reikalavimas“ kodifikuojama bendra reikalavimo samprata pagal Reglamentą „Roma I“ – tai plati sąvoka, kuria apibrėžiama įvairaus pobūdžio – ir piniginei, ir nepiniginei – skola ir reikalavimai, kylantys iš sutartinių prievolių, kurios reglamentuojamos Reglamentu „Roma I“, ir iš nesutartinių prievolių, kurios reglamentuojamos Reglamentu „Roma II“. Sąvokos „pasekmės tretiesiems asmenims“ reikšmė nustatoma remiantis materialiaja siūlomo reglamento taikymo sritimi.

Šiame straipsnyje apibrėžiant sąvoką „įprasta gyvenamoji (verslo) vieta“ laikomasi Reglamento „Roma I“ 19 straipsnio 1 dalyje pateiktos apibrėžties, t. y., įmonių centrinės administracijos vieta ir fizinių asmenų, vykdančių verslo veiklą, pagrindinė verslo vieta. Į siūlomą reglamentą neįtraukta įprastos gyvenamosios (verslo) vietos apibrėžtis, atitinkanti Reglamento „Roma I“ 19 straipsnio 2 dalyje pateiktą apibrėžtį, t. y. filialo buvimo vieta, nes kai tą patį reikalavimą perleidžia perleidėjo centrinė vadovybė ir kitoje šalyje esančio filialo vadovybė, pagal tokią normą kiltų netikrumo.

Sąvoka „įprasta gyvenamoji (verslo) vieta“ paprastai sutaps su sąvoka „pagrindinių interesų vieta“, vartojama Nemokumo reglamente.

Šiame straipsnyje sąvoka „kredito įstaiga“ apibrėžiama pagal Sąjungos teisės aktus, kuriais reglamentuojamos kredito įstaigos; „pinigai“ apibrėžti pagal Finansinio įkaito direktyvą; „finansinė priemonė“ – pagal FPRD II.

3 straipsnis. Visuotinis taikymas

Šiame straipsnyje nustatytas siūlomo reglamento visuotinumumas – nurodyta, kad pagal siūlomą reglamentą nustatoma taikytina nacionalinė teisė gali būti valstybės narės arba trečiosios šalies teisė.

4 straipsnis. Taikytina teisė

Šiame straipsnyje išdėstytos vienodos kolizinės normos, taikomos nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims. Šio straipsnio 1 dalyje išdėstyta bendra taisyklė, kad taikoma perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisė, 2 dalyje nustatytos dvi išimtys, pagal kurias taikoma perleidžiamo reikalavimo teisė, o 3 dalyje numatyta galimybė perleidėjui ir perėmėjui pakeitimo vertybiniais popieriais atveju pasirinkti, kad nustatant perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims taikytina perleidžiamo reikalavimo teisė. Norma, taikytina sprendžiant perėmėjų pirmenybės konfliktą, kuris kyla, kai nustatant dviejų to paties reikalavimo perleidimų pasekmes tretiesiems asmenims taikoma perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisė ir perleidžiamo reikalavimo teisė, išdėstyta 4 dalyje.

Pagal bendrą taisyklę reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims reglamentuojamos pagal šalies, kurioje reikšmingu momentu yra perleidėjo įprasta gyvenamoji (verslo) vieta, teisę.

Šio straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje taip pat aptariamas *conflict mobile*, t. y. retas atvejis, kai laikotarpiu tarp dviejų to paties reikalavimo perleidimų perleidėjas pakeičia įprastą gyvenamąją (verslo) vietą ir konkuruojantiems perleidimams galima taikyti skirtingą nacionalinę teisę. Normoje dėl *conflict mobile* numatyta, kad taikytina teisė bus tos vietos, kurioje yra perleidėjo įprasta gyvenamoji (verslo) vieta, kai vienas iš dviejų perleidimų pirmasis įsigalioja trečiųjų asmenų atžvilgiu, kitaip tariant, tuo metu, kai vienas iš perėmėjų pirmas įvykdo reikalavimus, kad perleidimas įsigaliojotų trečiųjų asmenų atžvilgiu.

Kai (pavyzdžiui, sindikuotos paskolos (paskolos, kurią vienam paskolos gavėjui teikia grupė skolintojų, vadinamų sindikatu, dideliame projektui įgyvendinti) atveju) kiekvienam kreditorių grupės kreditoriui priklauso to paties reikalavimo dalis, pagal perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisę bus reglamentuojamos kreditoriui priklausančios reikalavimo dalies perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims.

Šio straipsnio 2 dalyje numatyta, kad nustatant tam tikrų perleidimų pasekmes tretiesiems asmenims taikoma perleidžiamo reikalavimo teisė. Perleidžiamo reikalavimo teisė yra teisė, pagal kurią reglamentuojama pirminio kreditoriaus ir (arba) perleidėjo ir skolininko, kurio atžvilgiu kyla reikalavimas, sutartis. Kartu su šia išimtimi siūlomame reglamente išdėstytos kolizinės normos, kuriose atsižvelgiama į tokiuose specifiniuose perleidimo sandoriuose dalyvaujančių rinkos dalyvių poreikius. Perleidimai, kurių pasekmės tretiesiems asmenims reglamentuojamos pagal perleidžiamo reikalavimo teisę, yra: i) į kredito įstaigos sąskaitą įskaitytų pinigų perleidimas; ir ii) iš finansinių priemonių kylančių reikalavimų perleidimas.

Dėl pirmos išimties. Jeigu sąskaitos turėtojas (pavyzdžiui, vartotojas) įneša grynuosius pinigus į kredito įstaigos (pavyzdžiui, banko) sąskaitą, pirminė sutartis sudaroma tarp sąskaitos turėtojo (kreditoriaus) ir kredito įstaigos (skolininko). Pagal šį reikalavimą, susijusį su pinigais, įskaitytais į kredito įstaigos sąskaitą, sąskaitos turėtojas yra kreditorius kredito įstaigos (skolininkės) atžvilgiu. Sąskaitos turėtojas gali nuspręsti perleisti į savo sąskaitą įskaitytus pinigus kitai kredito įstaigai, panaudodamas juos kaip užtikrinimo priemonę kreditui gauti. Tokiais atvejais, pinigus perleisus kaip įkaitą, teisė, pagal kurią reglamentuojama nuosavybės teisė į reikalavimą, bus ne sąskaitos turėtojo (perleidėjo) įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisė, bet teisė, pagal kurią reglamentuojamas perleidžiamas reikalavimas, t. y. teisė, kuria reglamentuojama sąskaitos turėtojo ir pirmosios kredito įstaigos sutartis, iš kurios kyla reikalavimas. Tretiesiems asmenims, pavyzdžiui, perleidėjo kreditoriams ir konkuruojantiems perėmėjams, padėtis labiau nuspėjama tada, kai teisė, taikytina nustatant į kredito įstaigos sąskaitą įskaitytų pinigų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, yra piniginiam reikalavimui taikytina teisė. Taip yra dėl to, kad paprastai daroma prielaida, jog sąskaitos turėtojo reikalavimas, susijęs su jo į kredito įstaigos sąskaitą įskaitytais pinigais, reglamentuojamas pagal tos šalies, kurioje yra kredito įstaiga, teisę. Ši teisė paprastai pasirenkama sąskaitos turėtojo ir kredito įstaigos sąskaitos sutartyje.

Dėl antros išimties. Nustatant reikalavimų, kylančių iš finansinių priemonių, pavyzdžiui, išvestinių finansinių priemonių sutarčių, perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, reikėtų taikyti teisę, pagal kurią reglamentuojamas perleidžiamas reikalavimas, t. y. teisę, pagal kurią reglamentuojama finansinė priemonė, pavyzdžiui, išvestinės finansinės priemonės sutartis. Iš finansinės priemonės kylantis reikalavimas, pavyzdžiui, gali būti suma, mokėtina pagal išvestinių finansinių priemonių sutartį atlikus baigiamuosius skaičiavimus. Nustatant iš finansinių priemonių kylančių reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, taikyti perleidžiamo reikalavimo teisę, o ne perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisę yra svarbu tam, kad būtų išsaugotas finansų rinkų stabilumas, sklandus veikimas ir patenkinti rinkos dalyvių lūkesčiai. Jie išsaugomi, nes teisė, pagal kurią reglamentuojama finansinė

priemonė, iš kurios kyla reikalavimas, pavyzdžiui, išvestinė finansinė priemonė, yra šalių pasirinkta teisė arba teisė, nustatyta pagal finansų rinkoms taikomas pasirinkimo savo nuožiūra nesuteikiančias normas.

Šio straipsnio trečioje dalyje aptariama, kokia teisė yra taikytina nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims pakeitimo vertybiniais popieriais atvejais. Pakeitimas vertybiniais popieriais suteikia galimybę perleidėjui, kuris vadinamas iniciatoriumi (pavyzdžiui, bankui arba įmonei) refinansuoti savo reikalavimų grupę (pavyzdžiui, motorinių transporto priemonių nuomos mokesčius, gautinas sumas pagal kredito korteles, hipotekos paskolų mokėjimus) perleidžiant reikalavimus „specialiosios paskirties įmonei“ (SPI). Tada specialiosios paskirties įmonė (perėmėja) kapitalo rinkose išleidžia įplaukas iš šių reikalavimų atitinkančius skolos vertybinius popierius (pavyzdžiui, obligacijas). Atlikus mokėjimus pagal pagrindinius reikalavimus, specialiosios paskirties įmonė, panaudodama gautas įplaukas, atlieka mokėjimus investuotojams pagal vertybinius popierius. Pakeitimu vertybiniais popieriais galima sumažinti finansavimo sąnaudas, nes specialiosios paskirties įmonės struktūra sudaryta taip, kad nemokumo atveju ji būtų apsaugota. Naudodamasi pakeitimu vertybiniais popieriais įmonės gali gauti kreditų mažesnėmis sąnaudomis už banko paskolas. Naudodamiesi pakeitimu vertybiniais popieriais bankai gali veiksmingiau panaudoti dalį turto, išlaisvinti savo balansus, kad galėtų toliau skolinti ekonomikai.

Šiuo metu dideli perleidėjai ir perėmėjai (pavyzdžiui, dideli bankai), dalyvaujantys pakeitimo vertybiniais popieriais sandoriuose, nustatydami perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims taiko perleidžiamo reikalavimo teisę. Tai reiškia, kad, siekdamas užtikrinti, kad įgytų juridinę nuosavybės teisę į perleidžiamus reikalavimus, perėmėjas (specialiosios paskirties įmonė) turės įvykdyti teisės aktuose, kuriais reglamentuojami perleidžiami reikalavimai (t. y. sutarties tarp pirminio kreditoriaus ir (arba) perleidėjo ir skolininko) nustatytus reikalavimus. Taip sumažėja veiklos vykdytojų sąnaudos, nes veiklos vykdytojai gali sudaryti pakeitimo vertybiniais popieriais sandorius taip, kad visiems į reikalavimų grupę įtrauktiems reikalavimams, kuriuos ketinama perleisti specialiosios paskirties įmonei, būtų taikoma tos pačios šalies teisė. Taigi, norėdama užtikrinti, kad įgytų juridinę nuosavybės teisę į grupę perleidžiamų reikalavimų, specialiosios paskirties įmonė privalo laikytis vienos šalies teisės. Kadangi dideli veiklos vykdytojai dažnai vykdo pakeitimą vertybiniais popieriais tarpvalstybiniu lygmeniu, t. y., kai iniciatoriai yra skirtingose valstybėse narėse, perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisės taikymas nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims taptų didesne našta perėmėjui, nes perėmėjui reikėtų laikytis įvairių šalių, t. y. kiekvienos šalies, kurioje yra iniciatorius, teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Mažesniems veiklos vykdytojams (pavyzdžiui, mažesniems bankams ir įmonėms), priešingai, pakeitimo vertybiniais popieriais atveju nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims dažniausiai reikia taikyti perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisę, nes į specialiosios paskirties įmonei ketinamą perleisti reikalavimų grupę įtraukti reikalavimai reglamentuojami skirtingų šalių teisės aktais. Tokiais atvejais, nustatydami perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, mažesni perėmėjai negalėtų taikyti perleidžiamo reikalavimo teisės, nes neturėtų priemonių laikytis kiekvieną į reikalavimų grupę įtrauktą reikalavimą reglamentuojančios teisės reikalavimų, kad įgytų juridinę nuosavybės teisę į perleidžiamus reikalavimus. Vietoj to mažesniems perėmėjams lengviau laikytis tik vienos teisės, tiksliau, perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisės reikalavimų.

Trumpai tariant, suteikiant teisės pasirinkimo galimybę, šio straipsnio 3 dalimi nėra siekiama pakeisti dabartinę didelių bankų praktiką, pagal kurią pakeitimo vertybiniais popieriais atvejais nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, kai visiems perleidžiamiems reikalavimams taikoma tos pačios šalies teisė, tačiau perleidėjai (iniciatoriai) yra skirtingose valstybėse narėse, taikoma perleidžiamo reikalavimo teisė. Tačiau pagal 3 dalį mažesniems bankams ir įmonėms taip pat suteikiama galimybė sukurti arba sustiprinti savo poziciją pakeitimo vertybiniais popieriais rinkoje, nes jie įgyja galimybę tapti keleto reikalavimų, kuriems taikoma skirtingų šalių teisė, perėmėjais.

Bet kuriuo atveju 3 dalyje sukurtas lankstumas suteikia galimybę pakeitimo vertybiniais popieriais veiklos vykdytojams kiekvieno pakeitimo vertybiniais popieriais atveju, atsižvelgiant į pakeitimo vertybiniais popieriais struktūrą, ypač į tai, ar perleidžiamiems reikalavimams yra taikoma vienos ar įvairių šalių teisė, ar iniciatorių yra vienas ar keletas ir ar jie yra skirtingose šalyse, nuspręsti, ar pasirinkti perleidžiamo reikalavimo teisę, ar ir toliau laikytis bendros taisyklės, pagal kurią taikoma perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisė. Šio straipsnio 4 dalyje nustatytos kolizinės normos, pagal kurias sprendžiami to paties reikalavimo perėmėjų pirmenybės konfliktai, kai vieno reikalavimo perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims nustatomos pagal perleidžiamo reikalavimo teisę, o kito – pagal perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisę. Tokia padėtis gali susiklostyti (paprastai netyčia ir be jokios konkrečios eilės tvarkos) tada, kai reikalavimas iš pradžių perleidžiamas pagal faktoringo, užtikrinimo įkaitu arba (pirmo) pakeitimo vertybiniais popieriais sandorį, pagal kurį jokia teisė nepasirenkama, o vėliau perleidžiamas pagal (antro) pakeitimo vertybiniais popieriais sandorį, pagal kurį šalis pasirenka, kad nustatant perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims taikytina perleidžiamo reikalavimo teisė. Reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims pagal faktoringo, užtikrinimo įkaitais arba (pirmo) pakeitimo vertybiniais popieriais sandorį, pagal kurį jokia teisė nepasirinkta, būtų reglamentuojamos pagal perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisę. Reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims pagal (antro) pakeitimo vertybiniais popieriais sandorį, pagal kurį šalis, priešingai, pasirenka taikyti perleidžiamo reikalavimo teisę, būtų reglamentuojamos pagal perleidžiamo reikalavimo teisę. Siūlomame reglamente numatytas objektyvus veiksnys, pagal kurį nustatoma, kokią teisę reikėtų taikyti sprendžiant perėmėjų pirmenybės konfliktus: turėtų būti taikoma teisė, kuri yra taikytina taisė nustatant, kokias pasekmes tretiesiems asmenims turi reikalavimų perleidimas, kuris pagal jam taikytiną teisę pirmasis įsigaliojo trečiųjų asmenų atžvilgiu. Ši norma dera su norma, taikytina *conflict mobile* atveju pagal šio straipsnio 1 dalį, ir, kaip minėta norma, grindžiama laiku, kada reikalavimų perleidimas įsigaliojo trečiųjų asmenų atžvilgiu pirmiausia, nes siūlomo reglamento dalykas – pasekmės tretiesiems asmenims.

5 straipsnis *Taikytinos teisės taikymo sritis*

Šiame straipsnyje suderinama, kokie klausimai (jų sąrašas nėra baigtinis) turėtų būti reglamentuojami pagal nacionalinę materialinę teisę, kuri yra nurodyta kaip teisė, taikytina nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims. Todėl šiame straipsnyje išdėstyta reikalavimų perleidimo „pasekmių tretiesiems asmenims“ (ar nuosavybės aspektams) esmė. Apskritai pagal taikytiną teisę bus nustatyta, kas įgyja juridinę nuosavybės teisę į perleidžiamą reikalavimą. Pirmiausia pažymėtina, kad pagal taikytiną teisę turėtų būti reglamentuojami du pagrindiniai klausimai, siekiant nustatyti, ar asmuo įgijo juridinę nuosavybės teisę į perleidžiamą reikalavimą:

i) reikalavimo perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims: t. y. veiksmai, kuriuos perėmėjas turi atlikti, kad galėtų užtikrinti savo teisę į reikalavimą trečiųjų asmenų atžvilgiu,

pavyzdžiui, užregistruoti perleidimą valstybės institucijoje arba registre, raštu pranešti skolininkui apie perleidimą, ir

ii) pirmenybės klausimai: t. y. turi būti nustatyta, kieno teisė yra pirmesnė, kai kyla konkuruojančių suinteresuotųjų šalių konfliktai: pavyzdžiui, kai tas pats reikalavimas buvo perleistas daugiau negu vieną kartą – tarp konkuruojančių perėmėjų, o nemokumo atvejais – tarp perėmėjo ir kito teisių turėtojo, pavyzdžiui, perleidėjo arba perėmėjo kreditoriaus.

Sąvoką „tretieji asmenys“ reikėtų aiškinti taip, kad tai – tretieji asmenys, išskyrus skolininką, nes visi skolininko aspektai pagal Reglamento „Roma I“ 14 straipsnio 2 dalį reglamentuojami pagal perleidžiamo reikalavimo teisę (t. y. teisę, pagal kurią reglamentuojama pirminė sutartis, iš kurios kyla perleidžiamas reikalavimas).

Pagal valstybių narių teisinės sistemas teisų sukūrimo ir teisių perleidimo taisyklės gali skirtis. Kadangi siūlomas reglamentas yra visuotinio pobūdžio ir jame kaip teisė, taikytina nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, gali būti nurodyta bet kurios šalies teisė, juo siekiama apimti kuo daugiau ir kuo įvairesnių galimų konkuruojančių suinteresuotųjų šalių pirmenybės konfliktų. Siūlomas reglamentas apima pirmenybės konfliktus, kurie kyla ne vien iš reikalavimų perleidimo (pavyzdžiui, tarp dviejų to paties reikalavimo perėmėjų), bet ir iš teisiniu arba funkcinu požiūriu lygiaverčių mechanizmų, ypač sutarties perleidimo ir sutarties novacijos, kuriais galima naudotis sutarčiai ir iš tos sutarties kylančioms teisėms (reikalavimui) bei prievolėms perleisti. Todėl pagal teisę, kuri siūlomu reglamentu nustatoma kaip taikytina teisė, reikėtų reglamentuoti ne tik konkuruojančių perėmėjų pirmenybės konfliktus, bet ir perėmėjo ir konkuruojančios suinteresuotosios šalies, tapusios naudos gavėja po sutarties perleidimo arba novacijos, pirmenybės konfliktus. Reikėtų pabrėžti, kad pasiūlyme nenustatoma sutarčių perleidimui arba novacijai taikytina teisė (pavyzdžiui, teisė, taikytina išvestinių finansinių priemonių sutarčių novacijai), jame nustatoma tik teisė, taikytina galimiems pirmenybėms konfliktams, susijusiems su reikalavimu, kuris iš pradžių buvo perduotas vieną kartą, o vėliau perduotas antrą kartą (tas pats reikalavimas arba ekonominiu požiūriu lygiavertis reikalavimas) sutarties perdavimo arba novacijos būdu. Jeigu siūlomame reglamente nebūtų aptarti reikalavimo perėmėjo ir naudos gavėjo pirmenybės konfliktai, kylantys po sutarties perdavimo arba novacijos, galėtų susiklostyti teisinis netikrumas, kai abu subjektai – ir perėmėjas, ir konkuruojantis naudos gavėjas – po sutarties perdavimo arba novacijos reikalautų, kad skolininkas atliktų mokėjimą, o bendrų kolizinių normų, kurias būtų galima taikyti šiam konfliktui išspręsti, nebūtų.

6 straipsnis Viršesnės privalomosios nuostatos / 7 straipsnis Viešoji tvarka

Šiuose straipsniuose numatyta galimybė taikyti bylą nagrinėjančio teismo buvimo vietos valstybės teisę, o ne teisę, kuri pagal 4 straipsnį nustatyta kaip taikytina teisė. Pavyzdžiui, viršesnės privalomosios nuostatos galėtų būti nuostatos dėl prievolės užregistruoti reikalavimų perleidimą valstybės registre.

8–12 straipsniai. Bendrieji kolizinių normų taikymo reikalavimai

Šiuose straipsniuose, laikantis Sąjungos teisės aktų dėl taikytinos teisės, ypač Reglamento „Roma I“, aptariami bendrieji kolizinių normų taikymo reikalavimai.

10 straipsnis. Ryšys su kitomis Bendrijos teisės nuostatomis

Šiuo straipsniu siekiama užtikrinti, kad tam tikriems klausimams būtų taikoma *lex specialis*, kurioje išdėstytos kolizinės normos, taikomos nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

dėl teisės, taikytinos nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,
atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 81 straipsnio 2 dalį,
atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,
teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,
atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę³⁵,
laikydami įprastos teisėkūros procedūros,

kadangi:

- (1) Sąjunga užsibrėžė tikslą puoselėti ir plėtoti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę. Siekdama laipsniškai sukurti tokią erdvę, Sąjunga turi patvirtinti priemones, susijusias su teisiniu bendradarbiavimu tarpvalstybinio pobūdžio civilinėse bylose, kai tai būtina tinkamam vidaus rinkos veikimui;
- (2) pagal Sutarties 81 straipsnį šios priemonės turi apimti priemones, kuriomis siekiama užtikrinti valstybėse narėse taikytinų kolizinių normų suderinamumą;
- (3) siekiant, kad vidaus rinka tinkamai veiktų ir siekiant padidinti ginčo baigties nuspėjamumą bei tikrumą dėl taikytinos teisės, taip pat užtikrinti laisvą teismų sprendimų judėjimą, valstybių narių kolizinėse normose kaip taikytina teisė turi būti nurodyta ta pati nacionalinė teisė, neatsižvelgiant į tai, kurios valstybės narės teisme iškelta byla;
- (4) 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma I) nenagrinėjami reikalavimų perleidimo pasekmių tretiesiems asmenims klausimai. Tačiau reglamento 27 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Komisija turi iki 2010 m. birželio 17 d. pateikti Europos Parlamentui, Tarybai bei Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ataskaitą apie reikalavimo trečiojo asmens atžvilgiu perleidimo ar subrogacijos veiksmingumą ir perleisto ar subrogacija perduoto reikalavimo viršenybę prieš kitų asmenų teises, ir, prireikus, kartu pateikti pasiūlymą dėl šio reglamento pakeitimo ir būsimų nuostatų poveikio vertinimą;
- (5) 2015 m. vasario 18 d. Komisija priėmė Žaliąją knygą dėl Kapitalo rinkų sąjungos kūrimo³⁶, kurioje nurodė, kad didesnio teisinio tikrumo, susijusio su tarpvalstybiniais

³⁵ OLC, , p. .

³⁶ COM(2015) 63 *final*.

reikalavimų perleidimais ir tokių perleidimų pirmenybės eile, užtikrinimas, ypač nemokumo atvejais, yra dar vienas svarbus visos Europos pakeitimo vertybiniais popieriais ir finansinio užtikrinimo susitarimų rinkos (taip pat ir kitos veiklos, pavyzdžiui, faktoringo) plėtojimo aspektas;

- (6) 2015 m. rugsėjo 30 d. Komisija priėmė komunikatą dėl Kapitalo rinkų sąjungos kūrimo veiksmų plano³⁷. Šiame Kapitalo rinkų sąjungos kūrimo veiksmų plane pažymėta, kad skirtingas nacionalinis požiūris į skolos reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims apsunkina naudojimąsi šiomis priemonėmis kaip tarpvalstybiniais įkaitais, ir padaryta išvada, kad toks teisinis netikrumas trukdo vykdyti ekonomiškai reikšmingas finansines operacijas, pavyzdžiui, pakeitimus vertybiniais popieriais. Kapitalo rinkų sąjungos kūrimo veiksmų plane paskelbta, kad Komisija pasiūlys vienodas teisės normas, kuriomis bus teisiškai tvirtai nustatyta, kuri nacionalinė teisė turėtų būti taikoma nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims;
- (7) 2016 m. birželio 29 d. Komisija priėmė ataskaitą dėl Direktyvos 2002/47/EB dėl susitarimų dėl finansinio įkaito 3 straipsnio 1 dalies tinkamumo³⁸, kurioje daugiausia nagrinėjo, ar direktyva taikoma veiksmingai ir efektyviai, kiek tai susiję su oficialiais veiksmiais, kuriuos reikalaujama atlikti, kai kredito reikalavimai pateikiami kaip įkaitas. Ataskaitoje padaryta išvada, kad pasiūlymas dėl vienodų normų, taikomų nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, leistų teisiškai tvirtai nustatyti, kurią nacionalinę teisę reikėtų taikyti nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, o tai padėtų užtikrinti didesnę teisinį tikrumą tais atvejais, kai kredito reikalavimai panaudojami kaip įkaitas tarpvalstybinio mastu;
- (8) 2016 m. rugsėjo 29 d. Komisija priėmė ataskaitą dėl reikalavimų perleidimo arba subrogacijos galiojimo trečiųjų asmenų atžvilgiu ir dėl perleisto ar subrogacija perduoto reikalavimo pirmenybės prieš kito asmens teisę. Ataskaitoje padaryta išvada, kad vienodos kolizinės normos, kuriomis būtų reglamentuojamas perleidimo galiojimas trečiųjų asmenų atžvilgiu bei konkuruojančių perėmėjų arba perėmėjų ir kitų teisių turėtojų pirmenybės klausimai, padidintų teisinį tikrumą ir sumažintų praktines problemas ir teisineis išlaidas, patiriamas dėl šiuo metu valstybėse narėse taikomų procedūrų įvairovės;
- (9) šio reglamento materialinė taikymo sritis ir nuostatos turėtų derėti su Reglamentu (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma II)³⁹, Reglamentu (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma I)⁴⁰, Reglamentu (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo⁴¹ (nauja redakcija) ir Reglamentu (ES)

³⁷ COM(2015) 468 *final*.

³⁸ COM(2016) 430 *final*.

³⁹ 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma II), OL L 199, 2007 7 31, p. 40–49.

⁴⁰ 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma I), OL L 177, 2008 7 4, p. 6–16.

⁴¹ 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo, OL L 351, 2012 12 20, p. 1–32.

2015/848 dėl nemokumo bylų⁴². Aiškinant šį reglamentą, reikėtų siekti kiek galima geriau užpildyti šių teisės aktų reglamentavimo spragas;

- (10) šiuo reglamentu įgyvendinamas Kapitalo rinkų sąjungos kūrimo veiksmų planas. Jis taip pat atitinka Reglamento „Roma I“ 27 straipsnio 2 dalyje išdėstytą reikalavimą, kad Komisija pateiktų ataskaitą ir, jei reikia, pasiūlymą dėl reikalavimų perleidimo galiojimo trečiųjų asmenų atžvilgiu ir perėmėjo pirmenybės prieš kito asmens teisę;
- (11) Sąjungos lygmens kolizinių normų, taikomų nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims (arba nuosavybės aspektams), šiuo metu nėra. Tokios kolizinės normos yra nustatytos valstybių narių lygmeniu, bet yra nenuoseklios ir dažnai neaiškios. Atliekant tarpvalstybinį reikalavimų perleidimą dėl nacionalinių kolizinių normų nenuoseklumo atsiranda teisinis netikrumas, nes neaišku, kokia teisė taikoma nustatant perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims. Dėl nepakankamo teisinio tikrumo atliekant tarpvalstybinius reikalavimų perleidimus atsiranda teisinė rizika, kuri vidaus perleidimo atvejais nekyla, nes, priklausomai nuo, kurios valstybės narės teismai arba institucijos sprendžia ginčą dėl juridinės nuosavybės teisės į reikalavimus, gali būti taikomos skirtingos nacionalinės materialinės teisės normos;
- (12) jeigu perėmėjai apie teisinę riziką nežino arba nusprendžia jos nepaistyti, gali patirti nenumatytų finansinių nuostolių. Netikrumas dėl to, kam priklauso juridinės nuosavybės teisės į reikalavimus, perleistus tarpvalstybiniu lygmeniu, gali daryti žlugdomąjį poveikį, dėl to finansų krizės gali pagilėti, o jų poveikis gali užsitęsti. Jeigu perėmėjai nusprendžia mažinti teisinę riziką ir kreipiasi specialios teisinės konsultacijos, padidėja sandorių sąnaudos, kurių vidaus perleidimo atvejais dengti nereikia. Jeigu perėmėjus teisinė rizika stabdo ir jie nusprendžia jos išvengti, perėmėjai gali netekti verslo galimybių, ir gali sumažėti rinkos integracija;
- (13) šio reglamento tikslas – suteikti teisinio tikrumo nustačius bendras kolizines normas, kuriose nurodoma, pagal kurią nacionalinę teisę nustatomos reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims;
- (14) reikalavimu kreditoriui suteikiama teisė į tai, kad skolininkas sumokėtų tam tikrą sumą pinigų arba įvykdytų tam tikrą prievolę. Perleidžiant reikalavimą kreditorius (perleidėjas) perduoda savo teisę į reikalavimą skolininko atžvilgiu kitam asmeniui (perėmėjui). Teisė, pagal kurią reglamentuojami kreditoriaus ir skolininko, perleidėjo ir perėmėjo ir skolininko santykiai, nustatoma pagal Reglamento „Roma I“ kolizines normas⁴³;
- (15) šiame reglamente nustatytais kolizinėmis normomis turėtų būti reglamentuojamos reikalavimų perleidimo pasekmės visų perleidžiant reikalavimus dalyvaujančių šalių (t. y. perleidėjo ir perėmėjo, perėmėjo ir skolininko) nuosavybės aspektams, taip pat pasekmės tretiesiems asmenims (pavyzdžiui, perleidėjo kreditoriui);
- (16) reikalavimai, kuriems taikomas šis reglamentas, yra iš prekybos gautinos sumos, iš finansinių priemonių kylantys reikalavimai, kaip apibrėžta Direktyvoje 2014/65/ES dėl finansinių priemonių rinkų⁴⁴, ir į finansų įstaigų sąskaitas įskaityti grynieji pinigai.

⁴² 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų, OL L 141, 2015 6 5, p. 19–72.

⁴³ Ypač pagal 3, 4 ir 14 straipsnius.

⁴⁴ 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/65/ES dėl finansinių priemonių rinkų, kuria iš dalies keičiamos Direktyva 2002/92/EB ir Direktyva 2011/61/ES (FPRD), OL L 173, 2014 6 12, p. 349–496.

Direktyvoje 2014/65/ES apibrėžtos finansinės priemonės apima vertybinius popierius ir išvestines finansines priemones, kuriomis prekiaujama finansų rinkose. Vertybiniai popieriai yra turtas, o išvestinės finansinės priemonės – sutartys, apimančios ir sutarties šalių teises (arba reikalavimus), ir prievolės;

- (17) šio reglamento dalykas – reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims. Jis netaikomas sutarčių (pavyzdžiui, išvestinių finansinių priemonių sutarčių), kuriose numatytos ir teisės (arba reikalavimai), ir prievolės, perdavimui arba sutarčių, kuriose nustatytos tokios teisės ir prievolės, novacijai. Kadangi šis reglamentas netaikomas sutarčių perdavimui arba novacijai, prekyba finansinėmis priemonėmis, taip pat šių priemonių tarpuskaita ir atsiskaitymas už jas ir toliau bus reglamentuojami sutartinėmis prievolėmis taikomomis teisės normomis, kurios yra išdėstytos Reglamente „Roma I“. Šią teisę paprastai pasirenka sutarties šalys arba ji nustatoma finansų rinkoms taikomomis pasirinkimo savo nuožiūra galimybės nesuteikiančiomis normomis;
- (18) šis reglamentas neturėtų turėti įtakos klausimams, kurie reglamentuojami Finansinio įkaito direktyva⁴⁵, Atsiskaitymų baigtinumo direktyva⁴⁶, Likvidavimo direktyva⁴⁷ ir Registrų reglamentu⁴⁸;
- (19) šis reglamentas turėtų būti visuotinis: pagal šį reglamentą nustatyta teisė turėtų būti taikoma net ir tuo atveju, jei tai nėra valstybės narės teisė;
- (20) nuspėjamumas ypač svarbus tretiesiems asmenims, siekiantiems įgyti juridinę nuosavybės teisę į perleidžiamą reikalavimą. Kai reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims nustatomos pagal šalies, kurioje yra perleidėjo įprasta gyvenamoji (verslo) vieta, teisę, suinteresuotiesiems tretiesiems asmenims paprasta iš anksto sužinoti, pagal kurią nacionalinę teisę bus reglamentuojamos jų teisės. Todėl nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims paprastai turėtų būti taikoma perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisė. Ši taisyklė pirmiausia turėtų būti taikoma nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims faktoringo, užtikrinimo įkaitais ir, kai šalys nėra pasirinkusios perleidžiamo reikalavimo teisės, pakeitimo vertybiniais popieriais atvejais;
- (21) teisė, kurią paprastai pasirenkama taikyti nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, turėtų suteikti galimybę nustatyti taikytiną teisę, kai perleidžiami būsimi reikalavimai, kaip tai yra įprasta perleidžiant daug reikalavimų, pavyzdžiui, faktoringo atveju. Perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisės taikymas leidžia nustatyti, kokią teisę taikyti nustatant būsimų reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims;
- (22) poreikis nustatyti, kam priklauso juridinė nuosavybės teisė į perleidžiamą reikalavimą, dažnai kyla tada, kai perleidėjas tampa nemokus ir apibrėžiamas nemokaus skolininko turtas. Todėl pageidautina, kad šio reglamento kolizinės normos derėtų su Reglamento (ES) 2015/848 dėl nemokumo kolizinėmis normomis. Suderinamumą reikėtų užtikrinti nurodant, kad paprastai nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems

⁴⁵ 2002 m. birželio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/47/EB dėl susitarimų dėl finansinio įkaito, OL L 168, 2002 6 27, p. 43–50.

⁴⁶ 1998 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/26/EB dėl atsiskaitymų baigtinumo mokėjimų ir vertybinių popierių atsiskaitymų sistemose, OL L 166, 1998 6 11, p. 45–50.

⁴⁷ 2001 m. balandžio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/24/EB dėl kredito įstaigų reorganizavimo ir likvidavimo, OL L 125, 2001 5 5, p. 15–23.

⁴⁸ 2013 m. gegužės 2 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 389/2013, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos sprendimus Nr. 280/2004/EB ir Nr. 406/2009/EB įsteigiamas Sąjungos registras ir panaikinami Komisijos reglamentai (ES) Nr. 920/2010 ir Nr. 1193/2011, OL L 122, 2013 5 3, p. 1–59.

asmenims taikoma perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisė, nes perleidėjo įprasta gyvenamoji (verslo) vieta, kaip siejamasis veiksnys, sutampa su skolininko pagrindinių interesų vieta, kuria, kaip siejamuoju veiksmiu, remiamasi nemokumo tikslais;

- (23) 2001 m. Jungtinių Tautų konvencijoje dėl gautinų sumų perleidimo tarptautinėje prekyboje numatyta, kad perėmėjo teisės į perleidžiamą gautiną sumą pirmenybė konkuruojančios suinteresuotosios šalies teisės atžvilgiu nustatoma pagal valstybės, kurioje yra perleidėjas, teisę. Šiame reglamente nustatytų Sąjungos kolizinių normų ir tarptautiniu lygmeniu Konvencijoje pasirinkto sprendimo suderinamumas turėtų palengvinti tarptautinių ginčų sprendimą;
- (24) jeigu laikotarpiu tarp kelių to paties reikalavimo perleidimų perleidėjas pakeičia savo įprastą gyvenamąją (verslo) vietą, taikytina teisė turėtų būti perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisė, kuri buvo taikoma, kai perėmėjas pirmą kartą pasiekia, kad perleidimas įsigaliojūt trečiųjų asmenų atžvilgiu, įvykdydamas reikalavimus pagal tuometinės perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisę;
- (25) remiantis rinkos praktika ir rinkos dalyvių poreikiais, tam tikrų reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims išimties tvarka turėtų būti reglamentuojamos pagal perleidžiamo reikalavimo teisę, t. y. pagal teisę, kuri taikoma pirminei kreditoriaus ir skolininko sutartis, kuria grindžiamas reikalavimas;
- (26) pagal perleidžiamo reikalavimo teisę turėtų būti reglamentuojamos sąskaitos turėtojo atliekamo pinigų, įskaitytų į kredito įstaigos sąskaitą, perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims; šiuo atveju sąskaitos turėtojas yra kreditorius ir (arba) perleidėjas, o kredito įstaiga – skolininkė; Tretiesiems asmenims, pavyzdžiui, perleidėjo kreditoriams ir konkuruojantiems perėmėjams, didesnis nuspėjamumas užtikrinamas tada, kai, nustatant šių perleidimų pasekmes tretiesiems asmenims, taikoma perleidžiamo reikalavimo teisė, nes paprastai daroma prielaida, jog sąskaitos turėtojo reikalavimas pinigų, įskaitytų į kredito įstaigos sąskaitą, atžvilgiu, yra reglamentuojamas pagal šalies, kurioje yra kredito įstaiga, teisę (o ne pagal sąskaitos turėtojo ir (arba) perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisę). Ši teisė paprastai pasirenkama sąskaitos turėtojo ir kredito įstaigos sąskaitos sutartyje;
- (27) nustatant iš finansinių priemonių kylančių reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims taip pat reikėtų taikyti teisę, pagal kurią reglamentuojamas perleidžiamas reikalavimas, t. y. teisę, pagal kurią reglamentuojama sutartis, iš kurios kyla reikalavimas (pavyzdžiui, išvestinės finansinės priemonės sutartis). Taikyti perleidžiamo reikalavimo teisę, o ne perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisę nustatant iš finansinių priemonių kylančių reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims yra svarbu tam, kad būtų išsaugotas finansų rinkų stabilumas ir sklandus veikimas. Tai išsaugoma, nes teisė, pagal kurią reglamentuojama finansinė priemonė, iš kurios kyla reikalavimas, yra sutarties šalių pasirinkta teisė arba teisė, nustatyta pagal finansų rinkoms taikytinas pasirinkimo savo nuožiūra nesuteikiančias normas;
- (28) nurodant teisę, taikytiną nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims pakeitimo vertybiniais popieriais atvejais, reikėtų suteikti lankstumo, kad būtų patenkinti visų pakeitimo vertybiniais popieriais dalyvių poreikiai ir sukurtos palankesnės sąlygos plėtoti tarpvalstybinę pakeitimo vertybiniais popieriais rinką, kad joje galėtų dalyvauti mažesni veiklos vykdytojai. Nors pakeitimo vertybiniais popieriais atvejais nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims standartiškai turėtų būti taikoma perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisė,

perleidėjas (iniciatorius) ir perėmėjas (specialiosios paskirties įmonė) turėtų turėti galimybę pasirinkti, kad nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims turėtų būti toliau taikoma perleidžiamo reikalavimo teisė. Perleidėjas ir perėmėjas turėtų turėti galimybę, atsižvelgdami į sandorio struktūrą ir pobūdį, pavyzdžiui, iniciatorių skaičių ir vietą, į tai, kelių šalių teisė taikoma perleidžiamiesiems reikalavimams, nuspręsti, kad pakeitimo vertybiniais popieriais atveju nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims turėtų būti toliau laikomasi bendros taisyklės, pagal kurią taikoma perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisė, arba pasirinkti perleidžiamo reikalavimo teisę;

- (29) pirmenybės konfliktai tarp to paties reikalavimo perėmėjų gali kilti, kai perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims vieno perleidimo atveju reglamentuojamos pagal perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisę, o kito – pagal perleidžiamo reikalavimo teisę. Tokiais atvejais sprendžiant pirmenybės konfliktą taikytina teisė turėtų būti ta teisė, kuri taikytina nustatant, kokias pasekmes tretiesiems asmenims turi reikalavimo perleidimas, kuris pagal jam taikytiną teisę pirmasis išgaliojo trečiųjų asmenų atžvilgiu;
- (30) nacionalinės teisės, kuri pagal šį reglamentą nurodoma kaip teisė, taikytina nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, taikymo sritis turėtų būti vienoda. Pagal nacionalinę teisę, kuri nurodoma kaip taikytina teisė, pirmiausia turėtų būti reglamentuojamas i) perleidimo galiojimas trečiųjų asmenų atžvilgiu, t. y. veiksmai, kuriuos perėmėjas turi atlikti, siekdamas užtikrinti, kad įgytų juridinę nuosavybės teisę į perleidžiamą reikalavimą (pavyzdžiui, užregistruoti perleidimą valstybės institucijoje arba registre arba raštu informuoti skolininką apie perleidimą); ir ii) pirmenybės klausimai, t. y. kelių suinteresuotųjų šalių konfliktai dėl to, kam priklauso nuosavybės teisė į reikalavimą (pavyzdžiui, konfliktai tarp dviejų perėmėjų, kai tas pats reikalavimas buvo perleistas dukart, arba tarp perėmėjo ir perleidėjo kreditoriaus);
- (31) atsižvelgiant į šio reglamento visuotinumą, kaip taikytina teisė gali būti nurodyta skirtingas teisinės tradicijas turinčių šalių teisė. Jeigu perleidžiant reikalavimą yra perduodama sutartis, iš kurios kyla reikalavimas, pagal teisę, kuri pagal šį reglamentą nurodoma kaip teisė, taikytina nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, taip pat turėtų būti sprendžiamas pirmenybės konfliktas tarp reikalavimo perėmėjo ir naujo to paties reikalavimo naudos gavėjo, atsiradusio perleidus sutartį, iš kurios kyla reikalavimas. Dėl tos pačios priežasties tais atvejais, kai kaip funkcinis sutarties perdavimo atitikmuo yra naudojama novacija, teisė, kuri pagal šį reglamentą nurodoma kaip teisė, taikytina nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, taip pat turėtų būti taikoma reikalavimo perėmėjo ir naujo funkcinio požiūriu lygiaverčio reikalavimo naudos gavėjo, atsiradusio po sutarties, iš kurios kyla reikalavimas, novacijos, pirmenybės konfliktui spręsti;
- (32) viešųjų interesų motyvai gali būti pagrindas suteikti valstybių narių teismams galimybę išskirtinėmis aplinkybėmis taikyti išimtis, pagrįstas viešąja tvarka ir viršesnėmis privalomosiomis nuostatomis, kurias reikėtų aiškinti siaurąja prasme;
- (33) valstybių narių priimtų tarptautinių įsipareigojimų laikymasis reiškia, kad šis reglamentas neturėtų daryti įtakos tarptautinėms konvencijoms, kurių šalimis šio reglamento priėmimo metu yra viena ar kelios valstybės narės. Siekdama užtikrinti didesnes galimybes taikyti šias nuostatas ir remdamasi valstybių narių pateikta informacija, Komisija paskelbs atitinkamų konvencijų sąrašą *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*;

- (34) šiame reglamente užtikrinamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, kurie pripažinti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje. Visų pirma, šiuo reglamentu siekiama skatinti taikyti 17 ir 47 straipsnius, atitinkamai susijusius su teise į nuosavybę ir teisę į veiksmingą teisinę gynybą bei teisingą bylos nagrinėjimą;
- (35) kadangi šio reglamento tikslų valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi dėl siūlomo reglamento masto ir poveikio tie tikslai būtų veiksmingiau pasiekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje įtvirtinto subsidiarumo principo, Sąjunga gali patvirtinti priemones. Norimą kolizinių normų, taikomų nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, vienodumą galima pasiekti tik reglamentu, nes tik reglamentu užtikrinamas nuoseklus normų aiškinimas ir taikymas nacionaliniu lygmeniu. Pagal minėtame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina tam tikslui pasiekti;
- (36) pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 3 straipsnį ir 4a straipsnio 1 dalį [Jungtinė Karalystė] [ir] [Airija] [pranešė apie savo pageidavimą dalyvauti priimant ir taikant šį reglamentą] [nedalyvauja priimant ir taikant šį reglamentą ir (arba) šis reglamentas joms yra neprivalomas];
- (37) Pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 22 dėl Danijos pozicijos 1 ir 2 straipsnius Danija nedalyvauja priimant šį reglamentą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

TAIKYMO SRITIS IR TERMINŲ APIBRĖŽTYS

1 straipsnis

Taikymo sritis

1. Teisės kolizijos atvejais šis reglamentas taikomas nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims civiliniuose ir komerciniuose santykiuose.

Jis netaikomas fiskaliniams, muitų ir administraciniams santykiams.

2. Šis reglamentas netaikomas:

- (a) reikalavimų, kylančių iš šeimos santykių ir santykių, kurie pagal jiems taikytiną teisę laikomi turinčiais panašias pasekmes, įskaitant išlaikymo prievoles, perleidimui;
- (b) reikalavimų, kylančių iš sutuoktinių turto režimo, santykių, kurie pagal jiems taikytiną teisę laikomi turinčiais panašias pasekmes į santuoką, turto režimo, iš testamentų ir paveldėjimo, perleidimui;
- (c) reikalavimų, atsirandančių iš įsakomųjų vekselių, čekių, paprastųjų vekselių ir kitų perleidžiamų priemonių, jei iš šių kitų perleidžiamųjų priemonių kylančias prievoles lemia jų perleidžiamasis pobūdis, perleidimui;

- (d) reikalavimų, kylančių iš klausimų, kurie reglamentuojami įmonių ir kitų juridinio asmens statusą turinčių ar jo neturinčių subjektų teise, pavyzdžiui, įmonių ir kitų juridinio asmens statusą turinčių ar jo neturinčių subjektų steigimo, registruojant ar kitokiu būdu, veiksnio, vidaus organizacinės struktūros ar likvidavimo bei organų narių ir dalyvių asmeninės atsakomybės už įmonės ar subjekto prievoles, perleidimui;
- (e) reikalavimų, kylančių iš patikos fondų steigimo ir santykių tarp jų steigėjų, patikėtinių ir naudos gavėjų, perleidimui;
- (f) reikalavimų, kylančių iš gyvybės draudimo sutarčių, sudaromų organizacijų, išskyrus įmones, nurodytas Direktyvos 2009/138/EB dėl gyvybės draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir vykdymo⁴⁹ („Mokumas II“) 2 straipsnyje pateiktame įmonių sąraše, veikloje, siekiant užtikrinti samdomiems ar savarankiškai dirbantiems asmenims, priklausantiems įmonei ar jų grupei, profesinei grupei ar kelioms profesinėms grupėms, skirtas išmokas, mokėtinas mirties atveju arba kilus pavojui gyvybei, netekus darbo ar sumažėjus jo krūviui, dėl darbe įgytos ligos arba įvykus nelaimingam atsitikimui darbe, perleidimui.

2 straipsnis

Sąvokų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamos sąvokos:

- (a) perleidėjas – asmuo, kuris kitam asmeniui perleidžia savo teisę reikalauti iš skolininko skolos;
- (b) perėmėjas – asmuo, kuris iš kito asmens įgyja teisę reikalauti iš skolininko skolos;
- (c) perleidimas – savanoriškas teisės reikalauti iš skolininko skolos perleidimas. Prie jo priskiriami vienakrypčiai reikalavimų perdavimai, sutartinė subrogacija, reikalavimų perdavimas užtikrinimo priemonėmis, įkaitais arba kitomis teisių į reikalavimus užtikrinimo priemonėmis;
- (d) reikalavimas – teisė į bet kokio pobūdžio piniginių arba nepiniginį pagal sutartinę arba nesutartinę prievolę kylantį skolos reikalavimą;
- (e) pasekmės trečiajam asmeniui – pasekmės nuosavybės aspektams, t. y. perėmėjo teisei naudotis savo juridine nuosavybės teise į jam perleistą reikalavimą kitų to paties ar funkcinio požiūriu lygiaverčio reikalavimo perėmėjų arba naudos gavėjų, perleidėjo kreditorių ir kitų trečiųjų asmenų atžvilgiu;
- (f) įprasta gyvenamoji (verslo) vieta – įmonių ir kitų juridinio asmens statusą turinčių ar jo neturinčių subjektų centrinės administracijos buvimo vieta; fizinio asmens, vykdančio savo verslą, pagrindinė verslo vieta;
- (g) kredito įstaiga – Reglamento (ES) Nr. 575/2013⁵⁰ 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte apibrėžta įmonė, įskaitant kredito įstaigų, kurių pagrindinės buveinės įkurtos

⁴⁹ 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/138/EB dėl draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir jos vykdymo (Mokumas II), OL L 335, 2009 12 17, p. 1–155.

⁵⁰ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 575/2013 dėl prudenčių reikalavimų kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012, OL L 176, 2013 6 27, p. 1–337.

Sąjungoje arba pagal Direktyvos 2013/36/ES⁵¹ 47 straipsnį ne Sąjungoje, o filialai – Sąjungoje, filialus, kaip apibrėžta to reglamento 4 straipsnio 1 dalies 17 punkte;

- (h) pinigai – pinigai, bet kuria valiuta įskaityti į kredito įstaigos sąskaitą;
- (i) finansinė priemonė – bet kuri Direktyvos 2014/65/ES⁵² I priedo C skirsnyje nurodyta priemonė;

II SKYRIUS VIENODOS TAISYKLĖS

3 straipsnis

Visuotinis taikymas

Pagal šį reglamentą nustatyta teisė taikoma neatsižvelgiant į tai, ar ši teisė yra, ar nėra valstybės narės teisė.

4 straipsnis

Taikytina teisė

1. Jeigu šiame straipsnyje nenustatyta kitaip, reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims reglamentuojamos pagal šalies, kurioje yra perleidėjo įprasta gyvenamoji (verslo) vieta, teisę.

Jeigu laikotarpiu tarp dviejų to paties reikalavimo perleidimų skirtingiems perėmėjams perleidėjas pakeitė įprastą gyvenamąją (verslo) vietą, perėmėjo teisės pirmenybė kito perėmėjo teisės atžvilgiu nustatoma pagal perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisę tuo momentu, kai buvo atliktas perleidimas, kuris pirmasis įsigaliojo trečiųjų asmenų atžvilgiu pagal taikytiną teisę, kaip nurodyta pirmoje pastraipoje.

2. Pagal perleidžiamam reikalavimui taikytiną teisę reglamentuojamos perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims, kai perleidžiami:

- (a) į kredito įstaigos sąskaitą įskaityti gryniesi pinigai;
- (b) iš finansinės priemonės kylantys reikalavimai.

3. Perleidėjas ir perėmėjas gali pasirinkti, kad pakeitimo vertybiniais popieriais atveju nustatant perleidžiamo reikalavimo pasekmes tretiesiems asmenims taikytina teisė yra perleidžiamo reikalavimo teisė.

Teisės pasirinkimas aiškiai įvardijamas perleidimo sutartyje arba atskiru susitarimu. Akto, kuriuo pasirenkama teisė, turinio ir formos galiojimas nustatomas pagal pasirinktą teisę.

⁵¹ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų ir investicinių įmonių priežiūros, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB, OL L 176, 2013 6 27, p. 338–436.

⁵² 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/65/ES dėl finansinių priemonių rinkų, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/92/EB ir Direktyva 2011/61/ES (FPRD), OL L 173, 2014 6 12, p. 349–496.

4. To paties reikalavimo perėmėjų pirmenybės konfliktas, kai vieno reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims reglamentuojamos pagal šalies, kurioje yra perleidėjo įprasta gyvenamoji vieta, teisę, o kito – pagal perleidžiamo reikalavimo teisę, sprendžiamas pagal teisę, taikytiną nustatant, kokias pasekmes tretiesiems asmenims turi reikalavimo perleidimas, kuris pagal jam taikytiną teisę pirmasis įsigaliojo trečiųjų asmenų atžvilgiu.

5 straipsnis

Taikytinos teisės taikymo sritis

Taikant šį reglamentą pagal teisę, taikytiną nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, visų pirma reglamentuojama:

- a) reikalavimai, kuriais užtikrinamas perleidimo galiojimas tretiesiems asmenims, išskyrus skolininką, pavyzdžiui, registravimo arba paskelbimo formalumai;
- b) perėmėjo teisių pirmenybė kito to paties reikalavimo perėmėjo teisių atžvilgiu;
- c) perėmėjo teisių pirmenybė perleidėjo kreditorių teisių atžvilgiu;
- d) perėmėjo teisių pirmenybė perduotos sutarties naudos gavėjo teisių, susijusių su tuo pačiu reikalavimu, atžvilgiu;
- e) perėmėjo teisių pirmenybė sutarties novacijos naudos gavėjo teisių atžvilgiu, kai jų reikalavimai skolininkui lygiaverčiai.

6 straipsnis

Viršesnės privalomosios nuostatos

1. Jokiomis šio reglamento nuostatomis neribojamas bylą nagrinėjančio teismo buvimo vietos valstybės teisės privalomųjų nuostatų taikymas.

2. Viršesnės privalomosios nuostatos yra nuostatos, kurių laikytis, valstybės narės nuomone, yra taip svarbu valstybės narės viešiesiems interesams, pavyzdžiui, politinei, socialinei ar ekonominei santvarkai, apsaugoti, kad jos yra taikomos visais į jų taikymo sritį patenkančiais atvejais, neatsižvelgiant į kitais atvejais pagal šį reglamentą nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims taikytiną teisę.

III SKYRIUS

KITOS NUOSTATOS

7 straipsnis

Viešoji tvarka (*ordre public*)

Kurios nors šiame reglamente nurodytos šalies teisės nuostatos galima netaikyti tik tuo atveju, jeigu jos taikymas akivaizdžiai nesuderinamas su bylą nagrinėjančio teismo buvimo vietos viešąja tvarka (*ordre public*).

8 straipsnis

Renvoi netaikymas

Bet kurios šiame reglamente nurodytos šalies teisės taikymas reiškia toje šalyje galiojančių teisės normų, išskyrus jos tarptautinės privatinės teisės normas, taikymą.

9 straipsnis

Daugiau kaip vieną teisės sistemą turinčios valstybės

1. Jeigu valstybę sudaro keli teritoriniai vienetai, kurių kiekvienas turi savas teisės normas, taikomas nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, pagal šį reglamentą nustatant taikytiną teisę kiekvienas teritorinis vienetas yra laikomas atskira valstybe.

2. Valstybė narė, kurią sudaro keli teritoriniai vienetai, kurių kiekvienas turi savas teisės normas, taikomas nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims, šio reglamento neprivalo taikyti tada, kai teisės kolizija kyla tik tarp tokių teritorinių vienetų.

10 straipsnis

Ryšys su kitomis Bendrijos teisės nuostatomis

Šis reglamentas nedaro poveikio Sąjungos teisės nuostatų, kuriose įtvirtintos konkrečių sričių kolizinės normos, susijusios su reikalavimų perleidimo pasekmėmis tretiesiems asmenims, taikymui.

11 straipsnis

Ryšys su esamomis tarptautinėmis konvencijomis

1. Šis reglamentas nedaro poveikio tarptautinių konvencijų, kurių šalimis šio reglamento priėmimo metu yra viena ar kelios valstybės narės ir kuriose nustatytos kolizinės normos, susijusios su reikalavimų perleidimo pasekmėmis tretiesiems asmenims, taikymui.

2. Tačiau valstybių narių santykiuose šis reglamentas yra viršesnis už dviejų ar daugiau valstybių narių tarpusavyje sudarytas konvencijas tais aspektais, kuriais tomis konvencijomis reglamentuojami šio reglamento klausimai.

12 straipsnis

Konvencijų sąrašas

1. Iki [taikymo pradžios data] valstybės narės praneša Komisijai apie 11 straipsnio 1 dalyje nurodytas konvencijas. Po šios datos valstybės narės praneša Komisijai apie bet kurios iš šių konvencijų denonsavimą.

2. Komisija per šešis mėnesius nuo 1 dalyje nurodytų pranešimų gavimo dienos *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbia:

a) 1 dalyje nurodytų konvencijų sąrašą;

b) 1 dalyje nurodytų denonsavimų sąrašą.

13 straipsnis

Nuostata dėl peržiūros

Ne vėliau kaip [*praėjus penkeriems metams nuo reglamento taikymo pradžios datos*] Komisija pateikia Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui šio reglamento taikymo ataskaitą. Prireikus, kartu su ataskaita pateikiami pasiūlymai dėl šio reglamento pakeitimo.

14 straipsnis

Taikymas

1. Šis reglamentas taikomas [*taikymo pradžios data*] arba vėliau atliktiems reikalavimų perleidimams.
2. Remiantis pagal šį reglamentą taikytina teise, nustatoma, ar trečiojo asmens teisės perleisto reikalavimo atžvilgiu po šio reglamento taikymo pradžios datos yra pirmesnės, palyginti su kito trečiojo asmens teisėmis, įgytomis prieš pradėdant taikyti šį reglamentą.

15 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymo data

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo [*praėjus 18 mėnesių nuo jo įsigaliojimo datos*].

Šis reglamentas pagal Sutartis privalomas visas ir tiesiogiai taikomas valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas